

Kadernota 2024-2027

Gemeente Amersfoort

Datum: 17 mei 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	4
Bestuurlijke hoofdlijnen 2024-2027	5
Beperkte financiële ruimte voor nieuwe ambities	5
Een gezonde financiële positie voor nu en in de toekomst	6
Hoofdstuk 1. Financieel meerjarenbeeld	7
Hoofdstuk 2. Opgaven en prioriteiten.....	12
Programma 1 Omgeving.....	12
Programma 2 Sociaal.....	14
Programma 3 Bedrijvigheid.....	17
Programma 4 Bestuur	18
Hoofdstuk 3. Financiële opgave	20
Bijlage	21

Inleiding

In de Amersfoortse Verordening voor het financieel beheer en beleid op grond van artikel 212 van de Gemeentewet, is in artikel 4 het volgende opgenomen: ‘Het college biedt jaarlijks de raad een nota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor zowel de begroting voor het volgende begrotingsjaar als de meerjarenraming’.

Deze Kadernota 2024-2027 bevat dan ook een voorstel voor het beleid voor de komende vier jaren alsmede de financiële kaders voor de komende jaren.

De basis hiervoor vormt natuurlijk het Coalitieakkoord 2022-2026. In de Begroting 2023-2026 hebben we substantiële middelen beschikbaar gesteld om de doelen uit het akkoord te realiseren. Uitgangspunt in het akkoord was dat het Rijk verantwoordelijkheid zou nemen en met een financiële oplossing zou komen voor het ravijnjaar en de opschalingskorting. Dit lijkt nu niet het geval. Dit betekent dat we nu niet al onze ambities kunnen realiseren in het tempo dat we voor ogen hebben en daarnaast voor een structureel financieel tekort staan gesteld vanaf 2026.

Leeswijzer

In deze kadernota stellen we u op de hoogte van het financieel meerjarenperspectief en de inhoudelijke en technische uitgangspunten voor de komende Begroting 2024-2027. In het eerste hoofdstuk geven wij het financiële beeld weer zoals dat er nu uitziet. Ook gaan wij in op de financiële onzekerheden die het financiële beeld de komende tijd mogelijk gaan beïnvloeden.

In hoofdstuk 2 gaan wij in op de inhoudelijke opgaven van de gemeente Amersfoort. We geven aan met welke autonome ontwikkelingen en vervangingsinvesteringen wij te maken hebben en welke prioriteiten we de komende jaren zien. De structuur van dit hoofdstuk sluit aan op de nieuwe indeling van de begroting, zoals recent door de gemeenteraad vastgesteld.

In het derde hoofdstuk beschrijven we de financiële opgave van de gemeente, en hoe we hier invulling aan geven. We gaan in dit hoofdstuk ook in op de weg naar de begroting, en hoe wij willen omgaan met het structurele tekort vanaf 2026.

Bestuurlijke hoofdlijnen 2024-2027

Dit is de eerste kadernota van het college. Vanaf de zomer van 2022 zijn wij voortvarend aan de slag gegaan met de uitvoering van het coalitieakkoord. Dat doen we volgens de uitgangspunten van het akkoord: *goed leven binnen de grenzen van de aarde, een thuis voor iedereen, welzijn en sociale rechtvaardigheid en goed samenspel en in gesprek*. We denken twee generaties vooruit om voor iedereen ook in de toekomst te waarborgen dat ze prettig kunnen wonen en leven in Amersfoort. Tegelijkertijd doen we wat nodig is voor de problemen van nu. Zo zijn we met het maatwerkvangnet in staat om snel en flexibel te reageren op de hoogste noden van inwoners.

Amersfoort is steeds meer in trek vanwege haar centrale ligging in Nederland en haar prachtige groene omgeving. De stad heeft betrokken inwoners die regelmatig initiatieven nemen om de stad nog mooier te maken voor andere bewoners. Daarnaast heeft Amersfoort een krachtige en diverse economie die bijdraagt aan een gezonde, schone en groene samenleving. Het doel blijft om een stad te creëren waar iedereen prettig kan wonen, leven en actief kan deelnemen aan de samenleving. Dit geldt voor jong en oud, met of zonder beperking, ongeacht hun identiteit, religie of achtergrond. Bij het nastreven van deze doelen werkt de gemeente vanuit vertrouwen en een positief mensbeeld, zodat niemand zich buitengesloten voelt en er voor iedereen kansen zijn.

Aan de uitvoering van het coalitieakkoord heeft uw Raad bij de begroting van 2023 een fors pakket aan incidentele en structurele middelen gekoppeld. Daarnaast heeft ons College geïnvesteerd in onze uitvoeringskracht. Vanuit de visie die wij hebben op de stad en de ontwikkelingen die wij signaleren, doen wij in deze kadernota voorstellen over de inzet van de beperkte financiële ruimte voor de Amersfoortse opgaven.

Beperkte financiële ruimte voor nieuwe ambities

We gaan de komende jaren door met de uitvoering van het coalitieakkoord en andere vastgestelde plannen, binnen de beperkte financiële ruimte. De Kadernota 2024-2027 die wij aan u voorleggen is structureel sluitend in 2024 en 2025. De weerstandsratio komt in die jaren uit op of net boven de 1,5. Deze is in 2024 en 2025 daarmee op voldoende niveau en in 2025 net iets hoger dan de door uw Raad vastgestelde bandbreedte van tussen de 1,2 en 1,5. Gezien de financieel onzekere situatie vanaf 2026 ten tijde van opstellen van deze kadernota, door minder inkomsten vanuit het Rijk, zijn wij terughoudend geweest met het uittrekken van structurele middelen voor het uitvoeren van ambities uit het coalitieakkoord en nieuwe ontwikkelingen. U treft in deze kadernota dan ook vooral veel autonome ontwikkelingen en vervangingsinvesteringen. De autonome ontwikkelingen betreffen voor een deel indexeringen, en zijn een gevolg van sterk gestegen prijzen welke hoger liggen dan de gemeentelijke index. Zoals gestegen bouwkosten en de indexatie voor beheer- en onderhoudskosten. Maar autonome ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld ook de autonome groei van de jeugdhulp.

Het is noodzakelijk hier geld voor uit te trekken. Wanneer we hiervoor geen middelen beschikbaar stellen, zouden diverse activiteiten stoppen. Dat vinden wij gezien het belang voor de opgaven van Amersfoort niet wenselijk. Naast de autonome ontwikkelingen zien wij zeer beperkt ruimte voor enkele incidentele beleidsintensivering. Bijvoorbeeld de impuls op sport en bewegen.

Een gezonde financiële positie voor nu en in de toekomst

We staan voor een gezonde financiële positie van Amersfoort voor nu en in de toekomst. Daartoe voeren we een solide financieel beleid dat zich kenmerkt door een begroting die in evenwicht is, met een buffer voor onvoorziene situaties. Vanuit dat oogpunt blikken wij in deze kadernota ook vooruit op het ‘ravijnjaar’ 2026.

Het jaar 2026 komt steeds dichterbij en dat betekent veel gemeenten een financieel nadeel. Dat is voor de gemeente Amersfoort niet anders. Vanaf 2026 laat het meerjarenbeeld een structureel tekort zien. Het Rijk biedt geen of slechts incidentele oplossingen, waardoor onzekerheden voor de toekomst blijven. Het meerjarenbeeld voor Amersfoort is iets duidelijker geworden met het verschijnen van de Voorjaarsnota van dit kabinet. Helderheid hebben we echter pas wanneer de meicirculaire van het gemeentefonds verschijnt. Die komt doorgaans eind mei/begin juni. Kortom, we zien voorlopig de inkomsten van het Rijk teruglopen en de kosten als gevolg van autonome ontwikkelingen en belangrijke opgaven toenemen.

We vinden het belangrijk dat wonen, leven en werken in Amersfoort betaalbaar blijven. Het structurele tekort dat we in 2026 verwachten, is ongeveer € 15 miljoen op de totale begroting. Dat bedrag gaan we niet meteen oplossen. Er blijft immers een (kleine) kans dat het Rijk alsnog zorgdraagt voor benodigde aanvulling van het gemeentefonds, zodat gemeenten niet of minder hoeven te bezuinigen. Mocht dat niet het geval zijn, dan stellen we bij de Begroting 2024-2027 zoekrichtingen voor. De zoekrichtingen werken we daarna uit richting concrete voorstellen bij de Kadernota van 2025-2028. Wij vinden het belangrijk om het proces voor de ombuigingen zorgvuldig en samen te doorlopen. Daarvoor is tijd nodig. Zeker omdat zaken niet meer doen of minder doen, mogelijk inwoners of organisaties in Amersfoort treft en omdat we voor de realisatie van maatregelen soms afhankelijk zijn van onze partners. Dat past bij onze visie op besturen. We staan voor een open, transparant en toegankelijk bestuur. Hoe we invulling geven aan de financiële opgave vanaf 2026 leest u in hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 1. Financieel meerjarenbeeld

Het vertrekpunt voor deze kadernota vormt de in de raad vastgestelde Meerjarenbegroting 2023-2026. Die sloot in alle jaren, met uitzondering in 2025, per saldo met een tekort, maar vertoonde in de jaren 2024 en 2025 een positief structureel saldo, waarmee we voldeden aan de wet- en regelgeving om óf het eerste jaar, óf het laatste jaar van de meerjarenraming minimaal structureel in evenwicht te zijn (of een positief saldo te hebben).

Na het opstellen van de Meerjarenbegroting 2023-2026 zijn de september- en decembercirculaire van het gemeentefonds 2022 gepubliceerd. Deze circulaires leidden tot een beperkte groei van het gemeentefonds voor de komende jaren. Dat betekent dat deze twee elementen samen bepalend zijn voor het meerjarenbeeld van de Begroting 2024-2027 en leidend zijn voor het financiële beeld als uitgangspunt voor deze kadernota

Toelichting bij de financiële ruimte voor de komende jaren:

1. Meerjarenbegroting 2023-2026

	Bedragen x € 1 miljoen				
	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo vastgestelde begroting 2023-2026 incl. aangenomen moties en amendementen en toevoeging jaarschijf 2027		-5,7	6,6	-11,7	-21,0
<i>waarvan incidenteel</i>		-11,7	-5,9	-4,9	-0,6
<i>waarvan structureel</i>		6,0	12,5	-6,8	-20,4
<i>Weerstandratio</i>		1,7	1,9	1,7	1,1

De door uw Raad vastgestelde Meerjarenbegroting 2023-2026 sloot met een overschot in de jaarschijven 2023 en 2025. In 2024 was sprake van een tekort, evenals in 2026, mede vanwege het bekende financiële ravijn vanaf dat jaar. Wanneer we het begrotingssaldo opsplitsen in een structurele en een incidentele component, is de begroting in 2024 en 2025 structureel sluitend, maar komen we incidenteel alle vier jaren geld tekort. Zonder nieuw beleid is de jaarschijf 2027 nagenoeg hetzelfde als de jaarschijf 2026 (de laatste jaarschijf van de huidige meerjarenbegroting), met uitzondering van enkele incidentele posten. Daarnaast is ten aanzien van de jaarschijf 2027 de feitelijke ruimte uit de gemeentefondscirculaires opgenomen; daar waar ons College voor de jaarschijf 2026 een optimistische inschatting heeft gedaan ten aanzien van de financiële middelen die we van het Rijk krijgen. Omdat het ravijn zich in 2027 voortzet en dieper wordt, ziet 2027 er beduidend slechter uit dan 2026. Daar doen de berichten uit de Voorjaarsnota van het kabinet weinig aan af.

2. Septembercirculaire 2022

Bedragen x € 1 miljoen

	2022	2023	2024	2025	2026
Septembercirculaire 2021					
Accresontwikkeling		5,6	5,8	6,6	7,4
Landelijke groei/krimp		1,3	1,1	1,3	0,9
Totaal septembercirculaire 2021		6,9	6,9	7,8	8,3

Na het aanbieden van de Begroting 2023-2026 is de septembercirculaire van het gemeentefonds verschenen. Die kende (mede vanwege een positieve bijstelling voor de loon- en prijsontwikkeling voor 2023 en volgende jaren) een noodzakelijke structurele compensatie voor de eigen gestegen lonen en prijzen. Daarnaast bleek uit de septembercirculaire van het gemeentefonds dat wij als Amersfoort gemiddeld genomen harder gegroeid zijn dan de rest van het land, dat levert een aanvullende structurele meevaller op voor de komende vier jaren. Ook bleek uit de septembercirculaire heel duidelijk dat de opschalingskorting gewoon geldt in 2026. Bij de begroting waren we ervan uitgegaan dat het kabinet deze voor de helft zou afschaffen. Dat lijkt niet te gebeuren, waardoor we ons optimisme nu iets bijgesteld hebben. In onderstaande cijfers is het effect verwerkt van het niet afschaffen van de opschalingskorting in 2026.

Bedragen x € 1 miljoen

	2023	2024	2025	2026	2027
Septembercirculaire 2022					
Accresontwikkeling		3,7	4,1	4,5	3,9
Landelijke groei/krimp		1,1	0,7	0,5	0,5
Opschalingskorting		0,0	0,0	-3,3	0,0
Totaal septembercirculaire 2022		4,8	4,8	1,7	4,4

3. Overige ontwikkelingen

Bedragen x € 1 miljoen

	2023	2024	2025	2026	2027
(Eigen) financiële ontwikkelingen na vastgestelde begroting 2023-2026					
Incidenteel beschikbaar rekeningresultaat 2022 na bestemming	6,5				
Structureel effect jaarstukken 2022		-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Raadsbesluiten na vaststellen begroting 2023-2026		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Trendmatige verhoging belastingen		PM	PM	PM	PM
Kapitaallasten investeringen 2026		0,0	0,0	0,0	-1,0
Loon- en prijsontwikkeling 2024		PM	PM	PM	PM
Areaalontwikkeling 2024		PM	PM	PM	PM
Totaal (eigen) financiële ontwikkelingen na vastgestelde begroting 2023-2026		-0,3	-0,3	-0,3	-1,3

- Incidenteel beschikbaar rekeningresultaat na bestemming: De jaarrekening 2022 kent een positief rekeningresultaat van € 26,7 miljoen. Rekening houdend met de bedragen die ons College aan uw Raad heeft voorgesteld om over te hevelen naar 2023 (of latere jaren) of te storten in reserves, zou er een bedrag van € 6,5 miljoen gestort kunnen worden in de saldireserve. Dit bedrag komt primair ten gunste van de saldireserve en heeft zodoende een positieve invloed op de omvang van de weerstandsratio. Die stijgt daardoor naar een ratio van 2,3.
- De Jaarrekening 2022 kent daarnaast diverse mee- en tegenvallers. Die zijn grotendeels incidenteel van aard. Er zitten echter ook structurele effecten in die doorwerken naar latere jaren. Het structurele effect van de jaarrekening 2022 bedraagt per saldo € 0,2 miljoen negatief voor de komende jaren.
- In de na de Begroting 2023-2026 vastgestelde raadsbesluiten zit een klein structureel nadeel, dat afgerond op € 0,1 miljoen uitkomt.
- In de Begroting 2023-2026 waren voor de jaarschijf 2026 investeringen opgenomen die een effect hebben qua kapitaallasten op de jaarschijf 2027. Dat effect bedraagt ongeveer € 1,0 miljoen structureel (nadelig).
- Het indexeren van de belastingopbrengsten is nu nog op PM gezet, omdat deze extra opbrengst mede ter dekking is van de loon- en prijsontwikkeling.
- De inflatie stijgt sinds eind 2021. De Nederlandsche Bank en ook het Centraal Planbureau verwachten dat die stijging zich stabiliseert in 2023 en 2024. Daarom houden we rekening met een (ten opzichte van de voorgaande jaren) hogere loon- en prijsontwikkeling van 5% prijzen en 5% loonkosten (incl. sociale premies). Dat kost ons in de begroting vooralsnog ruim € 15 miljoen structureel. Vooralsnog gaan we er van uit dat onze loon/prijsstijging opgevangen kan worden binnen de ontwikkeling van het gemeentefonds, alhoewel we de afgelopen jaren wel gezien hebben dat dit nooit 1 op 1 doorwerkt en dat de ontwikkeling van het gemeentefonds achterbleef bij onze eigen kostenstijgingen van de lonen en prijzen. Zoals gezegd nemen we dit effect mee in de doorrekening van de meicirculaire van het gemeentefonds.
- Tot slot groeien we als Amersfoort ook. Dat kost geld, maar levert deels ook geld op. Hoeveel dat oplevert, is ook afhankelijk van hoe hard de rest van het land groeit. Een beeld daarvan hebben we bij de meicirculaire van het gemeentefonds. Vooralsnog hanteren we het uitgangspunt dat dit effect budgettair neutraal is voor de gemeentebegroting.

Resumerend

Bedragen x € 1 miljoen

	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo vastgestelde begroting 2023-2026 incl. aangenomen moties en amendementen en toevoeging jaarschijf 2027		-5,7	6,6	-11,7	-21,0
<i>waarvan incidenteel</i>		-11,7	-5,9	-4,9	-0,6
<i>waarvan structureel</i>		6,0	12,5	-6,8	-20,4
<i>Weerstandratio</i>		1,7	1,9	1,7	1,1
Septembercirculaire 2022		4,8	4,8	1,7	4,4
(Eigen) financiële ontwikkelingen na vastgestelde begroting 2023-2026		-0,3	-0,3	-0,3	-1,3
Incidenteel beschikbaar rekeningresultaat 2022 na bestemming	6,5				
Financieel meerjarenperspectief 2024-2027 exclusief aanvragen Kadernota 2024-2027		-1,2	11,1	-10,3	-17,9
<i>waarvan incidenteel</i>		-11,7	-5,9	-4,9	-0,6
<i>waarvan structureel</i>		10,5	17,0	-5,4	-17,3
<i>Weerstandratio</i>		1,9	2,3	2,1	1,6

Na deze ontwikkelingen resteert een meerjarenbeeld waarbij we in 2024, 2026 en 2027 meer geld uitgeven dan er binnen komt. Desondanks hebben we in 2024 en 2025 een structureel overschot. In 2026 en 2027 geven we structureel meer geld uit dan we ontvangen. De weerstandratio is in bovenstaande tabel in alle jaren hoger dan de door uw Raad vastgestelde normen.

Dat betekent dat nog vóór we zaken opnemen in de Kadernota 2024-2027, de financiële vooruitzichten slecht zijn voor de laatste twee begrotingsjaren.

Financiële doorkijk naar 2035

Wanneer we het financiële beeld doortrekken naar 2035 zien we dat we de komende jaren extra kapitaallasten in onze begroting krijgen. Dat komt omdat we als Amersfoort de komende jaren blijven groeien qua inwoners. Dat betekent meer woningen, meer wegen, scholen, parken, etc. De kosten daarvan worden de komende 10 jaar geschat op honderden miljoenen euro's, die een beslag op de begroting leggen van tientallen miljoenen euro's aan kapitaallasten. Daarnaast blijven de vervangingsinvesteringen de komende jaren toenemen voor zowel de openbare ruimte als ook in het kader van de vervanging van maatschappelijk vastgoed, waaronder sportvoorzieningen. Tot en met 2028 is structureel € 0,5 miljoen meer per jaar nodig voor onderwijshuisvesting; tot en met 2032 is € 1,0 miljoen structureel per jaar meer nodig voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en ICT. Dit betekent dus een jaarlijks oplopend structureel budgetbeslag. Vanaf 2026 is ook jaarlijks structureel substantieel meer nodig voor vervangingsinvesteringen maatschappelijk vastgoed. Dus hier is ook sprake van een jaarlijks oplopend structureel budgetbeslag. Het gros van deze lasten doen zich met name voor in de periode ná waarop deze kadernota betrekking heeft. Ons College stelt voor om in de komende kadernota's en

begrotingen ruimte hiervoor op te nemen, zodat deze lasten meerjarig én cumulatief gedekt kunnen worden. Dat draagt ook bij aan het beschikbaar hebben van eventuele cofinanciering wanneer het Rijk daarom vraagt.

Kaders voor een nieuwe begroting

Vooruitlopend op de nieuwe Meerjarenbegroting 2024-2027 gaan we vooralsnog uit van de volgende uitgangspunten voor de jaarschijf 2024:

- Gemiddelde loon/prijsindex: 5%
- Trendmatige verhoging belastingen: 5%
- Rentepercentage: 1,0%
- Aantal inwoners: 161.600
- Aantal woonruimten: 71.500

Hoofdstuk 2. Opgaven en prioriteiten

Programma 1 Omgeving

De vraagstukken van de ruimtelijke verdeling dringen zich sterk op nu de economische groei tegen ecologische, fysieke grenzen aanloopt. De druk op de ruimte is onverminderd groot; verschillende functies hebben nu en in de toekomst meer ruimte nodig. Denk hierbij aan wonen, recreëren, economie en groen. We doen dit op een duurzame wijze waarin we bijdragen aan het tegengaan van de klimaatverandering en kunnen omgaan met de effecten daarvan.

De urgentie die we voelen, betekent niet dat we genoegen nemen met minder kwaliteit. We willen dat Amersfoort een aantrekkelijke, leefbare en inclusieve stad blijft voor mensen die hier willen (blijven) wonen. Daarom denken we twee generaties vooruit, op basis daarvan maken we keuzes in het hier en nu. We kiezen daarbij voor een duurzame ontwikkeling van onze gemeente, in balans met de omgeving en binnen de grenzen van onze planeet. Zo bouwen wij aan een groene, duurzame stad voor deze én volgende generaties. Vandaag al kunnen we de voordelen ervaren van beter omgaan met de natuur. Als we minder broeikasgassen uitstoten, werken aan schone lucht en de soortenrijkdom versterken, draagt dit direct bij aan de gezondheid en het welzijn van mens en dier. Ook wonen we prettiger als we allemaal onze huizen isoleren en verduurzamen. Het is goed leven in onze stad en dorpen als we meer ruimte geven aan de natuur en fietsers en voetgangers op de eerste plek zetten.

Op 1 januari 2024 treedt de langverwachte Omgevingswet in werking. Onze omgevingsvisie heeft afgelopen maanden ter inzage gelegen en zal binnenkort definitief worden. Vanuit het perspectief van twee generaties vooruit en de grenzen van onze aarde, kijkt de omgevingsvisie 10-15 jaar vooruit om te komen tot keuzes voor de ontwikkeling van de stad (o.a. openbare ruimte, groen, energie, klimaat, mobiliteit, voorzieningen, economie). Voor de uitvoering van de omgevingsvisie werken we samen met rijk, provincie en partijen in de stad. Om projecten goed op elkaar af te stemmen en haalbaar te maken stellen we een Ruimtelijke Investeringsstrategie (RISA) op. De levensaders zijn een belangrijke rode draad in de omgevingsvisie. Ze worden ingezet om de structuur van de stad te versterken en tegelijkertijd dragen ze bij aan het verbeteren van het welzijn en het samenleven in de stad. Ook zet de omgevingsvisie in op een stad waar iedereen binnen 10 minuten wandelen in een groene omgeving kan zijn.

Dit betekent dat wij anders omgaan met onze mobiliteit. Fietsen en lopen, Openbaar Vervoer en deelmobiliteit hebben de voorkeur. We versterken onze fiets- en wandelinfrastructuur. Zo leggen we doorfietsroutes aan naar omliggende gemeenten. En trekken we extra geld uit voor een fietsenkelder onder het station. Op die manier maken we het openbaar vervoer aantrekkelijker en houden we Amersfoort bereikbaar, leefbaar en duurzaam. Daarnaast zorgt de nieuwe fietskelder ervoor dat de fietsen niet meer op het plein hoeven te worden gestald, wat op termijn ruimte biedt aan het vergroenen, verlevendigen en aantrekkelijker maken van het Stationsplein tot een waardige stadsentree. Ook het parkeerbeleid draagt bij aan die leefbare en groene stad. Door het invoeren van vergunningen in combinatie met betaald parkeren komt er meer openbare ruimte vrij die we anders kunnen inrichten. Door een groenere inrichting kunnen we onze straten klimaatadaptiever maken en ontstaat er meer ruimte voor ontmoeting. Samen met bewoners gaan we de straten herinrichten mits er voldoende middelen beschikbaar zijn. De verwachting is dat dit vanaf 2025 ingevoerd kan worden.

De woningbehoefte in Amersfoort blijft groot. In de aankomende tijd blijft de vraag naar woonruimte in onze regio groot. Van invloed daarop zijn de inkomensonzekerheden waarmee mensen nu kampen. Er is een grote vraag naar betaalbare woningen. Het is daarom belangrijk dat we blijven bouwen en dat doen we het liefst in de bestaande stad rondom openbaar vervoer knooppunten. Wij stellen daarin prioriteiten en geven daarbij vooral de grootschalige woningbouwlocaties voorrang. Onze ambitie blijft om de komende jaren ruim 1.000 woningen per jaar te bouwen. Waaronder 8.500 woningen tot en met 2030 in Langs Eem en Spoor (LEeS), Hoefkwartier en Vathorst-Bovenduist (Spoor-/A1-zone). Naast nieuwbouw willen wij ook de bestaande voorraad beter benutten. Dat betekent dat wij doorgaan met het stimuleren van doorstroming, maar ook hoe wij door slimme oplossingen de bestaande woningen kunnen benutten zodat hier meer mensen gebruik van kunnen maken. Omdat het aantal ouderen groeit geven wij extra aandacht aan passende woningen en voorzieningen voor deze doelgroep.

Bij Langs Eem en Spoor is het van belang dat wij de verschillende deelgebieden in samenhang ontwikkelen. De supervisor houdt hier toezicht op en later dit jaar kunt u van ons een afzonderlijk voorstel verwachten om specifieke kaders ten aanzien van deze samenhang vast te stellen. Bij nieuwbouw werken we met een lage parkeernorm zodat we de extra ruimte kunnen gebruiken voor woningen met meer kwaliteit en openbare ruimte die leefbaar en groen is. Om meer woningen te kunnen bouwen en de stad bereikbaar te houden, draagt het Rijk financieel bij.

Tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT) van 11 november jl. heeft ons College afspraken gemaakt met het Kabinet ten aanzien van bijdragen aan de gezonde groei van de stad. Het Rijk draagt bij aan deze grootschalige woningbouwlocaties door ruim € 95 miljoen te investeren in verschillende mobiliteitsmaatregelen. Hier tegenover staat dat de regio een bedrag van circa € 67 miljoen (inclusief btw) aan cofinanciering moet leveren. Een groot deel van dit bedrag gaat naar investeringen in verbeteringen voor voetgangers, fietsers, deelmobiliteit en openbaar vervoer. Deze maatregelen dragen bij aan leefbare wijken. In de kadernota wordt extra geld uitgetrokken voor deze cofinanciering. We zijn als regio en stad Amersfoort officieel deelnemer aan U Ned. In U Ned werken Rijk, provincie en gemeenten samen aan maatregelen voor de regio Utrecht en de regio Amersfoort op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid. Tegenover onze deelname staat een bijdrage aan de programmakosten vanuit de gemeente.

De verandering van ons klimaat vraagt om een verandering in doen en denken. Wij hebben als doel om in 2030 de CO₂-uitstoot met minstens 55% te verminderen. Wij werken samen met inwoners, bedrijven en organisaties om energie te besparen en schone energie te leveren. Wij willen het isoleren van de bestaande woningen daarbij meer prioriteit geven. Dit helpt niet alleen om energie te besparen, maar zorgt ook voor financiële verlichting van de huishoudens. Extra aandacht gaat uit naar de wettelijke verplichting voor kantoorgebouwen om ten minste energielabel C te hebben. In de afgelopen periode hebben wij verschillende acties ingezet om dit te stimuleren. Wij trekken nu middelen uit om deze verplichting ook te handhaven. Om woningen toekomstbestendig en duurzaam te bouwen voeren wij het Convenant Duurzame Woningbouw uit. Dit doen wij door in (nieuwe) projecten het convenant als kader mee te nemen en bij het opstellen van plannen ook een energieconcept en duurzaamheidsvisie op te stellen. Zodat wij de kaders kunnen vertalen naar concrete maatregelen.

De energietransitie moet inclusief zijn, waarbij maatwerk wordt geboden om mensen met lagere inkomens te helpen bij de overgang naar aardgasvrije en energiezuinige woningen. Wij stimuleren energiecoöperaties en particuliere initiatieven om kleinschalige opwekking te bevorderen. Wij vinden het belangrijk dat er voor de energietransitie breed draagvlak is en inwoners goed betrokken worden. Dat betekent dat wij inwoners kansen en ondersteuning willen bieden om echt mee te doen. Mede vanuit het programma bestuurlijke vernieuwing zijn wij van plan om hier de komende tijd een aantal experimenten mee uit te voeren.

Wij ontwikkelen een bronnenstrategie en onderzoeken haalbare alternatieven voor duurzame bronnen en energiedragers zoals restwarmte, zonnewarmte, geothermie en aquathermie. In de komende periode maken wij met elkaar belangrijke keuzes hoe wij op de lange termijn de huizen en gebouwen van onze stad op een toekomstbestendige manier gaan verwarmen. Dit vraagt om een standpuntbepaling welke rol wij willen innemen en wat een passende financieringsstrategie is. Dit hangt ook af van nieuwe wetgeving die nog vastgesteld moet worden.

Netcongestie is voor de komende jaren een grote bedreiging voor het tempo van de energietransitie specifiek en de groei van de stad in het algemeen. Wij hebben in beeld gebracht welke consequenties dit heeft en u hier afzonderlijk over geïnformeerd. Samen met andere overheden en netbeheerders zijn wij in overleg om tot een oplossing te komen. Voor de korte termijn kijken wij daarbij ook gericht naar innovatieve oplossingen (zoals buurtbatterijen).

Ook het beheer van ons maatschappelijk vastgoed doen wij op een duurzame wijze. Wij zijn wettelijk verplicht duurzaamheidsmaatregelen toe te passen en willen met ons eigen vastgoed het goede voorbeeld geven. Op basis van de Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed is inzicht in de te verwachten uitgaven voor deze verduurzamingsopgave. In 2027 gaan we acht gebouwen verduurzamen. Voor de aankomende jaren (2024-2027) staan 14 kunstgrasvelden op de rol ter vervanging. Wij gaan rubbergranulaat uitfaseren en vervangen door milieuvriendelijkere alternatieven. De kosten voor deze investeringen zijn hoger, daarom hebben wij hier extra middelen in de kadernota voor uitgetrokken. We vervangen ook het dak van de Jeu de Boulesvereniging. Dit pand heeft als 1 van de laatste gemeentelijke panden nog een asbestdak van 850 m². We investeren extra in de renovatie van Sporthal Midland. Om het energieverbruik te drukken zijn energiebesparende maatregelen noodzakelijk. In zijn algemeenheid zijn de kosten voor onderhoud en beheer van ons maatschappelijk vastgoed gestegen. Ook de bouwkosten voor nieuwbouw of renovatie stijgen. In de kadernota zijn hiervoor extra middelen opgenomen.

Programma 2 Sociaal

Amersfoort is een stad waar iedereen zichzelf kan zijn en zich optimaal kan ontwikkelen. Het welzijn en de welvaart worden zo rechtvaardig mogelijk verdeeld, en we werken aan gelijke kansen. Om dit te realiseren investeren we waar nodig ongelijk. We blijven ons inzetten voor een integrale aanpak in het sociaal domein, zoals beschreven in ons beleidskader [Inclusieve stad 2021-2026](#). De komende jaren richten we ons op de gezondheid van onze inwoners en blijven we ons focussen op preventie, omdat voorkomen beter is dan genezen. We nemen waar dit nodig is maatregelen voor een toegankelijke en betaalbare zorg. We hebben oog voor verschillen in gezondheid tussen inwoners en concentreren ons in de aanpak op de wijken waar dit het hardst nodig is. Inwoners die niet

in staat zijn om in hun inkomen te voorzien, krijgen ondersteuning op maat. We bieden ondersteuning, informatie en zorg waar mogelijk op wijkniveau.

De hervormingen en stijging van de kosten in de jeugdhulp blijven hoog op de agenda staan. De hervormingsagenda die de kosten van de jeugdhulp moet verminderen is vertraagd. Recent heeft de VNG een principeakkoord bereikt met het Rijk over de financiële afspraken over de hervormingsagenda. Afsproken is onder meer dat gemeenten worden gecompenseerd voor de niet gerealiseerde bezuiniging veroorzaakt door deze vertraging. In 2024 en 2025 is er hierdoor in totaal landelijk € 385 miljoen meer beschikbaar. Deze middelen worden middels de meicirculaire 2023 aan gemeenten beschikbaar gesteld en zijn dus nog niet in deze kadernota opgenomen. Over de inhoud van de hervormingsagenda wordt nog verder gesproken met het Rijk en andere betrokken partijen.

Daarnaast hebben we te maken met een groei van cliënten in de Jeugdzorg. De afgelopen 8 jaar laten landelijk en lokaal zien dat de lasten voor de jeugdhulp stijgen. De cliënten in jeugdzorg zijn ten opzichte van de voorgaande jaren wederom toegenomen in aantallen en de complexiteit van de zorgvraag is toegenomen. Deze ontwikkeling is van structurele aard. In deze kadernota stellen we budget beschikbaar om het tekort te dichten. Dit geldt ook voor de Specialistische Jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning. De gehanteerde indexeringen van 6% uit de begroting zijn niet voldoende om de contractuele indexering en de daadwerkelijke zorgtarieven te dekken. Voor jeugdhulp en begeleiding Wmo lopen de nieuwe aanbestedingen. Waarbij we de resultaten voor de aanbesteding jeugdhulp als eerste verwachten. Voor Wmo hebben wij een pas op de plaats gemaakt omdat er uiteindelijk geen inschrijving was. Over het vervolg hiervan informeren wij uw Raad afzonderlijk.

Een andere belangrijke prioriteit is bestaanszekerheid. Dit onderwerp heeft landelijk meer aandacht gekregen de afgelopen tijd, zoals in het [essay van de VNG](#). We zien dat steeds meer huishoudens vastzitten in een financiële strop door de stijgende kosten boven op de reeds hoge vaste lasten. De balans tussen inkomsten en uitgaven is verstoord geraakt, waarbij een groter deel van het inkomen nu besteed wordt aan basisvoorzieningen zoals wonen, boodschappen en energie. Huishoudens die niet genoeg financiële middelen hebben om deze basisbehoeften te bekostigen, leven in onzekerheid over hun bestaan en dit resulteert in een minder weerbare samenleving. We willen inwoners meer zekerheden geven in een onzekere wereld. Als gemeente bieden wij maatwerkondersteuning waar nodig. Onze coaches Participatie en Inkomen bieden ondersteuning aan inwoners voor lastige financiële situaties. Zij vervullen ook een belangrijke rol in het begeleiden en opleiden van werkzoekenden. Ons armoedebeleid is gericht op de inwoners die het het hardst nodig hebben. We zorgen ervoor dat onze miniregelingen begrijpelijk en toegankelijk zijn voor iedereen.. Bovendien werken we nauw samen met al onze sociale partners in de stad om ervoor te zorgen dat we gezamenlijk waar nodig de best mogelijke ondersteuning bieden.

Belangrijke steunpilaren voor inwoners die het minder goed hebben zijn de Voedselbank, Kledingbank en Spellbank. Dit zijn de 'Sociale banken' in Amersfoort. Per 1 maart 2024 eindigt de verhuurovereenkomst van de Sociale banken met het Regionaal Sociaal Werkvoorzieningschap Amersfoort en omgeving (RWA). Zoals beschreven in [Raadsinformatiebrief 2022-062](#) heeft de verplaatsing van de Sociale banken incidentele en structurele financiële consequenties. In de kadernota hebben wij hiermee op basis van de thans beschikbare informatie rekening gehouden. Op het moment dat de planvorming is

afgerond, wordt dit voorstel en de financiële consequenties aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd.

De gezondheid van de inwoners van Amersfoort blijft een belangrijk speerpunt. Wij willen de verschillen in gezondheid tussen inwoners verkleinen. Wij concentreren onze inzet in de wijken waar dit het hardst nodig is. We blijven inzetten op preventie omdat voorkomen nog steeds beter is dan genezen. We sluiten aan op datgene wat er leeft en speelt in de wijken. Bij de inzet van maatregelen geldt het uitgangspunt dat bewezen is dat ze ook daadwerkelijk effect hebben. Omdat wij het belangrijk vinden dat zoveel mogelijk geredeneerd wordt vanuit het perspectief van inwoners evalueren wij op dit moment de projectenregeling Indebuurt033. Wij gaan na wat ervoor nodig is om ervoor te zorgen dat deze regeling nog meer aansluit op de behoeften en wensen van inwoners zelf.

Het hebben van een eigen woonplek is net zo belangrijk als goede zorg en ondersteuning. Een eigen woning is zelfs vaak het begin van de oplossing. Wij werken toe naar een aanpak waarin eerst gezorgd wordt voor goede huisvesting en aanvullend de ondersteuning en zorg wordt georganiseerd. Om doorstroming te bevorderen en herstel te bespoedigen richten we de maatschappelijke opvang anders in. Concreet kijken wij daarbij ook naar een nieuwe, passende plek voor de maatschappelijke opvang in Amersfoort. Dit doen wij in als onderdeel van de inkoop maatschappelijke opvang.

We werken aan gelijke kansen voor alle inwoners op het gebied van onderwijs, inkomen, gezondheid, participatie, digitalisering, energietransitie en woningmarkt. Achterstanden worden vroeg aangepakt met bijvoorbeeld voorschoolse educatie. Daarnaast faciliteren we het nieuwkomersonderwijs. We willen ervoor zorgen dat statushouders snel de Nederlandse taal leren. Dat draagt bij aan het volwaardig kunnen meedoen in onze samenleving. Het Uitvoeringsprogramma Jeugd en Onderwijs (UPJO) gebruiken we om deze doelen te bereiken in samenwerking met partners in de stad.

Een grote opgave voor het onderwijs is de vervanging van schoolgebouwen de komende jaren. In Amersfoort worden alle bestaande schoolgebouwen in de periode 2019-2059 vervangen, voor een totale investeringsopgave van €360 miljoen (waarvan €50 miljoen door de schoolbesturen). De bijdrage van de gemeente gaat op basis van een ingroeimodel, en bedraagt vanaf 2027 €625.000.

Amersfoort is een plek waar iedereen zichzelf moet kunnen zijn en er geen belemmeringen zijn om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Dat is niet altijd een vanzelfsprekendheid. Met het uitvoeren het Uitvoeringsprogramma Inclusieve Stad, waaronder o.a. de regenboog- en toegankelijkheidsagenda voeren wij samen met organisaties en inwoners concrete maatregelen uit om te blijven werken aan een inclusief en toegankelijk Amersfoort. Extra aandacht gaat uit naar de aanpak van de discriminatie. Wij nemen gerichte maatregelen om discriminatie in specifieke sectoren (horeca, woningmarkt) aan te pakken. Hierbij kiezen wij voor een goede balans tussen bewustwording, preventie en handhaving.

Wij streven naar een kwalitatief hoogwaardig, innovatief en divers aanbod van sportvoorzieningen voor alle inwoners en bezoekers, zowel nu als in de toekomst. Sportaccommodaties willen we multifunctioneel maken zodat meerdere clubs en organisaties er gebruik van kunnen maken. We willen ervoor zorgen dat alle inwoners van jongs af aan in aanraking komen met sport en beweging, ook als deelname niet vanzelfsprekend is. Daarom zet dit college in op breedtesport, ook voor mensen met een beperking. De openbare ruimte in de wijken moet geschikt en aangelegd zijn om te kunnen bewegen. Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met

bewegen. Om onze ambities op sport en bewegen te realiseren is uitvoeringskracht nodig. Deze noodzaak wordt vergroot doordat het nodig is een flink deel van onze [verouderde sportvoorzieningen](#) de komende jaren te vervangen en renoveren. Denk hierbij onder andere aan het Bosbad en zwembad in Hoogland. In de kadernota stellen we daarom incidenteel extra uitvoeringskracht beschikbaar in 2024 (1 fte sport). Een ander onderwerp is de jaarlijkse vervanging van een deel van de inventaris van zwembad Amerena. In de kadernota zijn hiervoor middelen opgenomen voor 2024 en 2025.

Programma 3 Bedrijvigheid

We willen een aantrekkelijke en een veilige stad zijn. Met een focus op duurzaamheid en sociaal ondernemerschap werken we aan een economisch aantrekkelijke stad. We geven het goede voorbeeld met ons inkoopbeleid en werken aan de transitie naar een groene en circulaire economie. Ook ons culturele aanbod, met name de podia, versterken we. We investeren in het bestrijden van overlast en radicalisering. Door het ontwikkelen van groene gebieden creëren we ruimte voor ontspanning en gezonde beweging.

Amersfoort is een levendige en economisch aantrekkelijke stad. Daar zijn we trots op. We willen een economie zijn waarin ondernemers een duurzame en sociale band met hun omgeving, de stad en hun werknemers aangaan. We stimuleren de transitie naar een groene en circulaire economie. Wij geven zelf het goede voorbeeld in aanbestedingen en met ons inkoopbeleid. De verwerking van het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen Convenant in de gemeentelijke organisatie zal een belangrijk onderdeel zijn van onze activiteiten in 2024. De bedrijven die wij graag faciliteren in Amersfoort zijn duurzaam, sociaal en circulair. Het tekort aan bedrijventerreinen vraagt om slimme oplossingen. Optimaal gebruik maken van de bestaande ruimte stimuleren we, bijvoorbeeld door middel van intensivering en hergebruik van materialen. Intensiveren is daarnaast belangrijk omdat behalve Bovenduist er in Amersfoort geen uitbreidingsmogelijkheden meer zijn voor bedrijventerreinen.

We zetten ons verder in voor voldoende ruimte voor water, groen en biodiversiteit in de stad. Door het ontwikkelen van groene gebieden in zowel de stad als de omgeving van Amersfoort, willen we ruimte bieden voor ontspanning, recreatie, ontmoetingen en gezonde beweging. Bij het inrichten van de openbare ruimte zijn natuurlijke systemen leidend. Ons doel is om te komen tot een duurzame, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor alle inwoners en dieren van Amersfoort. We stellen in 2024 middelen beschikbaar voor gestegen kosten in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Om de veiligheid voldoende te borgen, controleert de gemeente jaarlijks 1/3 deel van alle individueel beheerde bomen. Op basis hiervan vinden veiligheidssnoei en veiligheidskap van bomen plaats. We gaan op zoek naar ruimte in de begroting voor de herplant van bomen. Om dieren te beschermen stellen we een dierenwelzijnsnota op en zetten we in op groene boa's.

Bomen zijn belangrijk voor de verbetering van de luchtkwaliteit, verkoeling in de zomer, CO₂-opslag en een groene uitstraling van de stad. Ook maken we een deelomgevingsprogramma groen-blauw om de stad klimaatbestendiger te maken en de biodiversiteit te vergroten en een programma vrijkomend organisch afval/ grondstoffen.

De gemeente roept inwoners op om bij te dragen aan een groener en gezonder Amersfoort, onder andere door gratis bomen uit te delen en deel te nemen aan het NK tegelwippen.

Belangrijk voor een levendige en aantrekkelijke stad is ook een bruisend cultureel klimaat, inclusief evenementen en festivals. Voor de groeiende stad die Amersfoort is, is het nodig het culturele aanbod te versterken en verder te professionaliseren. De focus ligt daarbij op het laten meegroeien van de podia. Verder investeren we in de musea en cultuureducatie. In de Begroting 2023-2026 is daarvoor structureel € 4 miljoen beschikbaar gesteld. Ook wordt een nieuw evenementenbeleid aan de raad voorgelegd, waarbij we inzetten op duurzaamheid, inclusiviteit en veiligheid.

Een levendige en aantrekkelijke stad betekent ook een stad waar iedereen zich thuis en veilig voelt. Dat is een uitdaging in een tijd waarin de tegenstellingen tussen groepen in de samenleving groter wordt. In het nieuwe [Integraal Veiligheidsplan](#) staat beschreven welke veiligheidsuitdagingen we zien en hoe we die willen aanpakken. Belangrijke thema's zijn onder andere de aanpak van digitale veiligheid, de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en het voorkomen van jonge aanwas en het doorbreken van criminele carrières. Om dit te bevorderen, zijn er in 2022 coaches aangesteld die jongeren ondersteunen die mogelijk afglijden richting criminaliteit. Ook start er een projectleider voorkomen criminele aanwas per 1 juni. We zetten verder in op preventie van radicalisering en het beheersen van de gevolgen hiervan. De formatie daarvoor is in de begroting gedekt tot en met 2023 en wordt in deze kadernota verlengd tot en met 2024.

Programma 4 Bestuur

We zijn een open, transparant en toegankelijk bestuur zijn dat goed luistert naar de inwoners en hen actief betreft bij de opgaven van Amersfoort. We vinden het belangrijk dat alle perspectieven en inzichten aan bod kunnen komen. Samenwerken met inwoners en partijen in de stad op basis van een open houding en in dialoog met de samenleving staat daarbij centraal. Wij werken actief samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven, de regio en bewoners om tot gedragen oplossingen te komen. Wij denken twee generaties vooruit om voor iedereen ook in de toekomst te waarborgen dat ze prettig kunnen wonen en leven in Amersfoort. Tegelijkertijd worden veel inwoners dagelijks geconfronteerd met problemen (inflatie, oorlog, energiearmoede, woontekort etc.) in het hier en nu. Dat vraagt van ons om serieus oog te hebben voor deze situaties en perspectief te bieden binnen de mogelijkheden van de lokale overheid.

We beseffen bovendien dat grote veranderingen veel vragen van de lokale samenleving. Veel mensen willen ook graag dat het anders gaat. Dat wij meer schonere energie opwekken. Er meer ruimte is voor groen, voetgangers en fietsers. Er meer woningen beschikbaar komen. De vertaling hiervan naar concrete projecten in de directe omgeving van inwoners kan zorgen voor weerstand en conflicten. We vinden het belangrijk dat wij met elkaar in gesprek blijven over hoe wij met elkaar vorm kunnen blijven geven aan een Amersfoort dat ook over twee generaties leefbaar is.

We kiezen daarbij zoveel mogelijk voor een gebiedsgerichte aanpak, om zo voor onze inwoners dichtbij te zijn en hun betrokkenheid bij en invloed op hun leefomgeving te vergroten. Wij willen weten wat er leeft en speelt in de stad, welke zorgen en welke vragen er zijn. We zetten actief in op het vergroten van de participatie en betrokkenheid van inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Er worden verschillende instrumenten ingezet om inwoners te betrekken, zoals participatiebijeekkomsten stadsgesprekken en online platforms. Wij experimenteren met nieuwe vormen van democratie zoals een gelote burgerberaad.

We staan voor een open en constructieve dialoog tussen college en raad. Bij de totstandkoming van het beleid willen wij graag zo vroeg mogelijk in het proces de raad actief betrekken. Het nieuwe vergadersysteem en het goed organiseren van (digitale) informatievoorziening kan hierbij ook van belangrijke waarde zijn. Dit brengt ook nog een aantal kosten (uitbreiding taken griffie, communicatie, catering) met zich mee. Die hebben wij in deze kadernota meegenomen.

Technologische vernieuwingen en gebruik van data biedt ons tal van kansen. Het helpt om vraagstukken beter te begrijpen of slimmer te kunnen aanpakken. Het helpt om vraagstukken beter te gebruiken en beter of slimmer te kunnen aanpakken. Het kan onze kennis vergroten en aanpak verbeteren. Tegelijkertijd moeten wij ook rekening houden met een keerzijde. Technologie kan mensen uitsluiten, persoonlijke gegevens onvoldoende beschermen. We staan voor een open en inclusieve toepassing van technologische mogelijkheden. Waarbij wij rekening houden met digitale vaardigheden van inwoners. Toenemend gebruik van technologie en betere gegevensbescherming vragen om belangrijke preventieve beveiligingsmaatregelen. Hiervoor doen wij in deze kadernota een voorstel.

Wij streven naar een integrale aanpak van vraagstukken. Samen met de regio, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties werken wij gezamenlijk aan vraagstukken. De komende jaren bouwen wij de goede relaties met andere overheden verder uit. We zoeken naar doelmatige en effectieve samenwerking die past bij de opgave.

Steeds meer maatschappelijke vraagstukken beperken zich niet tot het grondgebied van één gemeente. Om de samenwerking tussen de regio Amersfoort en de regio Utrecht te verstevigen en in Den Haag een sterkere positie op te bouwen, werken wij samen onder de noemer Metropool Regio Utrecht (MRU). Samen met het Rijk en Provincie maken wij afspraken over de verstedelijkingsopgave. Amersfoort heeft een prioritaire status gekregen bij grootschalige woningbouwontwikkeling en de samenhangende verstedelijkingsopgave. Om deze status te kunnen benutten en de gemaakte afspraken te kunnen waarmaken is een versterking van de inzet in de regionale samenwerking noodzakelijk. Om hiermee een start te maken stellen wij in deze kadernota hiervoor incidenteel voor 1 jaar alvast middelen beschikbaar.

De taken waar de gemeenten voor staan nemen toe, worden steeds belangrijker en ook ingewikkelder. Voor veel onderwerpen is de lokale overheid voor inwoners de belangrijkste overheid geworden. Tegelijkertijd is door het handelen van de Rijksoverheid (gaswinning Groningen, toeslagenaffaire) inwoners het vertrouwen in de overheid onder druk komen te staan. Wij blijven in de uitvoering een menselijke maat hanteren. Waarbij wij in beleid en uitvoering meer naast inwoners gaan staan om te kijken wat ze vanuit hun perspectief nodig hebben.

We gaan door met het verbeteren van onze dienstverlening. Omdat goede dienstverlening essentieel is voor het vertrouwen in de overheid. We gebruiken digitalisering en innovatie om de dienstverlening van de gemeente te verbeteren en de interactie met inwoners te vergroten. Een persoonlijke benadering en maatwerk in de dienstverlening staan daarbij centraal. Dienstverlening moet daarbij toegankelijk zijn voor iedereen. Hetzelfde geldt voor informatie zoals afgesproken binnen de Wet Open Overheid. Amersfoort heeft daarnaast een regiofunctie ten aanzien van archivering, daarvoor gaan wij het komende jaar een digitale voorziening (E-depot) in gebruik nemen. Tot slot experimenteren we dit jaar met een virtuele assistent op onze website. Ook werken we samen met partners in de

stad aan een nieuw serviceconcept in de nieuw te bouwen publiekshal in het Huis voor de Stad.

Hoofdstuk 3. Financiële opgave

Uitgaande van het financiële beeld zoals geschetst in hoofdstuk 1 en de keuzes voor de autonome ontwikkelingen en andere beleidsprioriteiten, resteert het volgende financiële plaatje:

Financieel Meerjarenperspectief				
	2024	2025	2026	2027
Financieel Meerjarenperspectief Exclusief Kadernota				
Financieel Meerjarenperspectief	-1,2	11,1	-10,3	-17,9
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-11,7</i>	<i>-5,9</i>	<i>-4,9</i>	<i>-0,6</i>
<i>Waarvan structureel</i>	<i>10,5</i>	<i>17,0</i>	<i>-5,4</i>	<i>-17,3</i>
<i>Risico's</i>	<i>42.700.000</i>	<i>40.400.000</i>	<i>40.000.000</i>	<i>40.000.000</i>
<i>Saldireserve</i>	<i>83.171.282</i>	<i>93.893.262</i>	<i>83.397.665</i>	<i>65.447.853</i>
<i>Weerstandsratio</i>	<i>1,9</i>	<i>2,3</i>	<i>2,1</i>	<i>1,6</i>
Alle Autonome Ontwikkelingen & Ambities Kadernota				
Autonome Ontwikkelingen & Ambities	-15,2	-10,6	-9,2	-11,6
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-7,8</i>	<i>-2,3</i>	<i>-0,0</i>	<i>-0,2</i>
<i>Waarvan structureel</i>	<i>-7,3</i>	<i>-8,3</i>	<i>-9,2</i>	<i>-11,4</i>
Financieel Meerjarenperspectief Inclusief Kadernota				
Financieel Meerjarenperspectief	-16,4	0,5	-19,5	-29,5
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-19,5</i>	<i>-8,2</i>	<i>-4,9</i>	<i>-0,8</i>
<i>Waarvan structureel</i>	<i>3,2</i>	<i>8,7</i>	<i>-14,6</i>	<i>-28,7</i>
<i>Risico's</i>	<i>42.700.000</i>	<i>40.400.000</i>	<i>40.000.000</i>	<i>40.000.000</i>
<i>Saldireserve</i>	<i>68.005.797</i>	<i>68.097.021</i>	<i>48.391.120</i>	<i>18.849.805</i>
<i>Weerstandsratio</i>	<i>1,6</i>	<i>1,7</i>	<i>1,2</i>	<i>0,5</i>

Daaruit blijkt dat we (met uitzondering van 2025) elk jaar meer geld uitgeven dan we jaarlijks binnenkrijgen. We teren dus in op ons vermogen, want jaarlijks halen we geld uit onze 'sparpot' de saldireserve. Ondanks dat we dat doen, blijft onze weerstandsratio de eerste twee jaren op peil: boven de 1,5. In 2026 en 2027 daalt de weerstandsratio en hebben we, zoals al eerder opgemerkt, een negatief structureel begrotingsaldo. In de Begroting 2025-2028 willen we ervoor zorgdragen dat we voor het jaar 2026 een structureel sluitende begroting hebben. Omdat ten tijde van opstellen van deze kadernota de meicirculaire van het gemeentefonds nog niet bekend was, waardoor we ook niet weten of en hoeveel geld er voor 2027 in het gemeentefonds komt. Het kabinet heeft al wel laten doorschemeren dat we in 2026 niet op extra middelen hoeven te rekenen. Dat blijkt ook uit de onlangs verschenen Voorjaarsnota van het kabinet. Daarmee blijft er sprake van een financieel ravijn in 2026 en ook in 2027 en volgende jaren. Dit is een financieel beeld dat in meer gemeenten terug te zien is.

Concreet betekent dit dat op basis van deze kadernota de jaren 2024 en 2025 structureel sluitend zijn. De jaren 2026 en 2027 vertonen een (structureel) tekort. We wachten nu eerst de meicirculaire van het gemeentefonds af. Op basis daarvan bepalen we de definitieve opgave voor de jaren 2026 en verder. Op basis van deze kadernota moeten we voor minimaal € 14,6 miljoen structureel onze koers wijzigen om in 2026 weer een structureel sluitende begroting te kunnen realiseren. Bijkomend voordeel daarvan is dat de weerstandsratio dan ook weer op 1,5 uitkomt. Deze bedragen hoeven niet al bij de Begroting 2024-2027 concreet ingevuld te zijn. Daarvoor is het tijdsbestek tussen het vaststellen van deze kadernota en het opstellen van de Begroting 2024-2027 te krap.

Daarom is het voldoende om een denkrichting te hebben bij de komende begroting, zodat deze denkrichtingen concreet en integraal afgewogen ingevuld kunnen worden bij de Kadernota 2025-2028. We zullen uw Raad de komende tijd uiteraard betrekken bij de denkrichtingen.

Bijlage

In deze bijlage presenteren wij de in deze Kaderbrief opgenomen autonome ontwikkelingen, inclusief een toelichting daarop. Eerst geven we de totalen per programma, vervolgens laten we per programma zien welke autonome ontwikkelingen opgenomen zijn.

Totalen per programma						<i>Bedragen x € 1.000</i>
Omschrijving	Budgetbeslag					
	2024	2025	2026	2027	I/S	
<i>Programma Omgeving</i>						
1.2 Grondexploitatie en Ruimtelijke Ordening	335	482	1.065	2.372	I/S	
1.4 Mobiliteit	6.330	1.981	1.342	1.749	I/S	
<i>Programma Sociaal</i>						
2.1 Zorg, ondersteuning, inclusie en vluchtelingen	3.187	3.187	3.187	3.187	I/S	
2.2 Werk en Inkomen	-590	180	180	180	I/S	
2.3 Onderwijs en Jeugd	1.344	1.051	26	651	I/S	
<i>Programma Bedrijvigheid</i>						
3.2 Kunst, Cultuur en evenementen	193	195	196	198	S	
3.4 Sociale en fysieke veiligheid	71	0	0	0	I	
3.5 Stedelijk beheer, milieu en dierenwelzijn	1.475	1.475	1.475	1.475	I/S	
<i>Programma Bestuur</i>						
4.1 Dienstverlening	177	126	20	20	I/S	
4.2 Bestuur en regionale samenwerking	949	569	569	569	I/S	
4.3 Bedrijfsvoering	1.494	1.186	950	991	I/S	
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>						
5.1 Financiën	200	200	200	200	S	
Totaal programma's	15.165	10.631	9.210	11.592		

1.2 Grondexploitatie en Ruimtelijke Ordening						Bedragen x € 1000				
Omschrijving	Jaar van investeren	Investing (totaal)	Budgetbeslag							
			2024	2025	2026	2027	I/S			
Structureel onderhoud bomen terrein vastgoed (private eigendom)			100	100	100	100	S			
Stijging meerjarenkosten maatschappelijk vastgoed			238	238	238	238	S			
Vorbereiding restauratie Onze Lieve Vrouwe toren			0	0	0	125	I			
Investerings										
<i>Uitbreiding/ verbouwing beheerwerkplaats sportpark Birkhoven</i>	2024	226								
Afschrijvingslasten			0	11	11	11	S			
Rentelasten (1%)			0	1	3	2	S			
(overige) Exploitatielasten			0	8	7	7	S			
Overige dekkingsmiddelen binnen begroting			0	-12	-13	-13	S			
<i>Subtotaal</i>			0	8	7	7				
<i>Vervanging toplagen kunstgras en geen rubbergranulaat meer</i>	2024-2027	1.975								
Afschrijvingslasten			0	16	48	88	S			
Rentelasten (1%)			0	1	3	6	S			
overige dekkingsmiddelen binnen begroting			-3	-9	-12	-18	S			
<i>Subtotaal</i>			-3	8	39	76				
<i>Verwijderen asbestdak 850 m2 Jeu de boulesvereniging</i>	2024	120								
Afschrijvingslasten			0	5	5	5	S			
Rentelasten (1%)			0	1	1	1	S			
<i>Subtotaal</i>			0	6	6	6				
<i>Aanvullende claim vervangende nieuwbouw sportzaal Schothorst</i>	2024	433								
Afschrijvingslasten			0	11	11	11	S			
Rentelasten (1%)			0	2	4	4	S			
(overige) Exploitatielasten			0	15	15	15	S			
Exploitatieopbrengsten			0	-15	-15	-15	S			
<i>Subtotaal</i>			0	13	15	15				
<i>Verduurzaming Gemeentelijk vastgoed</i>	2027-2028	14.900								
Afschrijvingslasten			0	0	0	0	S			
Rentelasten (1%)			0	0	0	0	S			
Exploitatieopbrengsten			0	0	0	-20	S			
<i>Subtotaal</i>			0	0	0	-20				
<i>Renovatie Sporthal Midland</i>	2024	2.424								
Afschrijvingslasten			0	97	97	97	S			
Rentelasten (1%)			0	12	23	22	S			
(overige) Exploitatielasten			0	121	120	119	S			
Overige dekkingsmiddelen binnen begroting			0	-121	-120	-119	S			
<i>Subtotaal</i>			0	109	120	119				
<i>Vervangingsinvesteringen Maatschappelijk Vastgoed</i>	2025-2030	180.000								
Afschrijvingslasten			0	0	450	1.350	S			
Rentelasten (1%)			0	0	90	356	S			
<i>Subtotaal</i>			0	0	540	1.706				

Structureel onderhoud bomen terrein vastgoed (private eigendom)

Als vastgoedeigenaar hebben we de wettelijke zorgplicht om de bomen op onze kavels goed te onderhouden en ervoor te zorgen dat er geen veiligheidsrisico's ontstaan. In 2019 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld om scherp te krijgen wat nodig is om de bomen (8750) op privaatrechtelijk bezit van de gemeente goed te onderhouden en de achterstanden die er waren weg te werken.

Inmiddels zijn de bomen geïnventariseerd, is de achterstand weggewerkt en willen wij naar een structurele fase waarin wij voldoen aan onze wettelijke zorgplicht als eigenaar van deze bomen. Er is per jaar structureel € 100.000 nodig om de bomen te rapporteren en te onderhouden. Wij moeten dit bomenonderhoud uitvoeren om aan de veiligheidsnormen te voldoen en hebben een wettelijke zorgplicht.

Stijging kosten maatschappelijk vastgoed

SRO beheert de onderhoudsvoorziening voor al het sportvastgoed, diverse welzijns- en culturele gebouwen, volks- en speeltuinen. De onderhoudskosten zijn de afgelopen jaren veel sterker gestegen dan de gegeven index op de dienstverleningsovereenkomst en de huurindexaties. Daarnaast verouderd het vastgoed, waardoor onderhoudskosten ook stijgen. SRO heeft dit in beeld gebracht in aanloop naar het verlengen van onze overeenkomsten met SRO per 1 januari 2024. Onderdeel van deze kosten zijn de structurele lasten als gevolg van de extra investering in de klimaatinstallatie van theater De Lieve Vrouw van € 300.000, waarvoor SRO opdrachtgever is.

Vorbereiding restauratie Onze Lieve Vrouwe toren

Over zeven tot elf jaar wordt een grootscheepse restauratie van de Onze Lieve Vrouwetoren verwacht. Dergelijke grote investeringen worden niet binnen de onderhoudskosten begroot. In 2020 is het krediet van € 1 miljoen dat beschikbaar was voor onderhoud aan de torenspits doorgezet naar 2028. De verwachting is dat de kosten meer dan € 10 miljoen bedragen. Het doorschuiven van het budget is een eerste stap in het tijdig reserveren voor dit grote onderhoudsproject. In 2027 verwachten wij een onderzoek te doen naar de restauratie van de Onze Lieve Vrouwetoren. Hiervoor is het nodig om een gespecialiseerde partij in te schakelen. Dergelijke inspecties van een specifiek gebouw als toren zijn kostbaar.

Uitbreiding/verbouwing beheerwerkplaats sportpark Birkhoven

Op sportpark Birkhoven staan een beheerwerkplaats en opslag voor steunpunt groen (o.a. terreinonderhoud sportpark Birkhoven en Bosbad). De opslagschuur is technisch zeer verouderd en onveilig. De werkplaats voldoet niet meer aan de behoefte van het steunpunt. Vanwege meerdere veldtypen (watervelden voor hockey, kunstgras, atletiekbaan en echt gras) op dit sportpark is het benodigde materieel omvangrijker geworden. Uitbreiding van de werkplaats is nodig om het materiaal veilig en onderhoudsvriendelijk op te slaan en de onveilige opslagschuur te verlaten.

Tevens heeft organisatie Kultlab een steunpunt nodig voor het festival BosSpot in het openluchttheater. Aangezien nieuwe opstallen in natuurgebied Birkhoven niet de voorkeur hebben, wordt gekeken of er gebruik gemaakt kan worden van bestaande opstallen. De huidige Soos zou hiervoor geschikt zijn. De Soos wordt momenteel door organisatie Roads gebruikt voor dagbesteding van mensen met een verslavingsachtergrond. De huidige locatie

is vrij klein voor het aantal cliënten en de werkzaamheden. Het verhuizen van deze dagbesteding naar de uit te breiden werkplaats van steunpunt groen wordt voorgesteld. Hiervoor is een beperkte verbouwing van de beheerwerkplaats noodzakelijk. De twee gebruikers (steunpunt groen en Roads) passen goed bij elkaar en kunnen elkaar assisteren (cliënten helpen bij werkzaamheden van steunpunt groen). Tegenover de investering voor Roads staan huurkomsten vanuit Kultlab en is daarmee gedekt.

Met de uitbreiding en verbouwing van de beheerwerkplaats realiseren we voldoende en veilige werk- en opslagruimte voor het steunpunt groen, passende huisvesting voor Roads en een oplossing voor de huisvestingsvraag van Kultlab.

Vervanging toplagen kunstgras en geen rubbergranulaat meer

De Gemeente heeft bij het huidige coalitieakkoord aangegeven rubbergranulaat op de kunstgrasvelden te willen uitfasen en te vervangen door milieuvriendelijkere alternatieven op het moment dat deze toe zijn aan vervanging.

Voor de aankomende jaren (2024-2027) staan 14 velden op de rol ter vervanging. Dit jaar (2023) staat het veld van Amsvorde op de rol en wordt voor het eerst aangelegd o.b.v. non infill. De velden van CJVV die voor 23 op vervanging stonden zijn nog voor 1 jaar goedgekeurd en zullen naar verwachting pas in 2024 vervangen hoeven te worden. De initiële kosten van een non infill veld zijn € 100.000 (andere kunstgrasmat en prijsstijging materiaalkosten) hoger dan bij een traditioneel rubber-infill veld. De onderhoudskosten zijn naar verwachting gemiddeld € 3.000 per jaar per veld lager in het jaar na het investeringsjaar. De hogere investering vanuit programma vastgoed zorgt voor een lagere exploitatievergoeding in de dienstverleningsovereenkomst van programma Sport aan SRO.

Verwijderen asbestdak 850m2 Jeu de Boulesvereniging

Om woningbouw te realiseren in Liendert West worden de tennisvereniging en handbalvereniging verplaatst. Ook worden de banen van de Jeu de Boulesvereniging Randenbroek opgeschoven. De Jeu de Boulesvereniging gebruikt tevens een loods aan de Parelhoenstraat 12 als clubgebouw en voor indoor jeu de boulesbanen. Het object is eigendom van de gemeente en heeft als 1 van de laatste nog een asbestdak van 850 m2. Uit het project kan echter de sanering en vervanging van het grote asbestdak van de Jeu de Boules niet plaatsvinden, aangezien het geen onderdeel is van de kaderstelling van de grondexploitatie. De kosten van de sanering en een gelijkwaardig dak terugplaatsen worden eenmalig geschat op € 120.000. Een asbestdak vormt een aanzienlijk risico bij calamiteiten en in het beheer en onderhoud. Bij een brand zal een dergelijk groot dak tot ernstig veel overlast voor de omgeving opleveren. Ook is het dak flink verweerd en verouderd, waardoor het risico op verspreiding van vezels toeneemt. Ook dit is een gezondheidsrisico voor de directe omgeving. Kortom is het zeer nodig dit dak te saneren.

Aanvullend budget vervangende nieuwbouw sportzaal Schothorst

In de Begroting van 2022-2025 is een bedrag van € 2.607.000 toegekend voor de vervangende nieuwbouw van sportzaal Schothorst. Als gevolg van de globale ontwikkelingen zijn de bouwkosten de afgelopen periode onder aanhoudende grote vraag flink gestegen. Deze onverwachte stijging is destijds niet voorzien. Daarom stellen we voor deze prijsstijging een aanvullend budget beschikbaar.

Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed

Amersfoort heeft de opgave in 2030 een CO2 neutrale stad te zijn. Wij zijn wettelijk verplicht duurzaamheidsmaatregelen toe te passen en willen met ons eigen vastgoed het goede voorbeeld geven. Op basis van de Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed is inzicht in de te verwachten uitgaven voor deze verduurzamingsopgave. In dit plan komen 67 objecten in opdracht tot vergaande verduurzaming die in eigendom zijn van de gemeente voor 2030. Een deel van de duurzaamheidsinvesteringen wordt gedekt door (waar mogelijk) beschikbaar onderhoudsbudget. Het resterende budget wordt als huurverhoging (50% van verwachte jaarlijkse besparingen) in rekening gebracht bij de huurder in lijn met gemeentelijk huurbeleid gericht op kostendekkendheid. Een deel van de huurverhoging wordt voor de huurder gecompenseerd door een lagere energierekening, echter er resteert voor de huurder een tekort. Niet alle duurzaamheidsinvesteringen zullen zich namelijk terugverdienen. Aangezien het gesubsidieerde instellingen betreffen zullen de beleidsafdelingen meer subsidie verstrekken ter compensatie van dit tekort. In deze kadernota is er uitgegaan van 3% indexering vanaf peiljaar 2020, start routekaart.

De verduurzaming heeft vertraging opgelopen doordat er in de markt weinig capaciteit beschikbaar is. Met een aangepaste aanbestedingsstrategie verwachten we dat deze vertraging deels ingelopen kan worden. De planning is wel deels aangepast, waardoor investeringen later vallen. Anderzijds zijn de investeringsbedragen ook geactualiseerd naar de huidige bouwmarktprijzen. De investeringskosten hebben nu het prijspeil van 2023.

In 2027 staan 8 nieuwe gebouwen te verduurzamen op de Uitvoeringsplanning van de Routekaart Verduurzaming.

Renovatie Sporthal Midland

Sporthal Midland is ruim 40 jaar oud en vertoont technische gebreken, waardoor renovatie nodig is. De installaties en de verlichting in het gehele object zijn in een matige staat en verouderd (einde technisch levensduur en vertonen gebreken). Het sanitair is ook verouderd, kent veel storingsonderhoud en door de ouderdom zijn vervangende onderdelen lastig verkrijgbaar. Ook het leidingwerk, tegelwerk en plafonds zijn verouderd. Tevens heeft de hal een hoog energieverbruik (>50.000 kWh elektra/25.000 m³ gas) en zijn energiebesparende maatregelen noodzakelijk. Het is niet mogelijk de renovatie en het verduurzamen van de hal langer uit te stellen.

Er hebben afgelopen jaar twee verkenningen plaatsgevonden, te weten een andere locatie in Amersfoort Zuid met als doel betere spreiding van bewegingsonderwijs in de stad en uitbreiding van programmering op de huidige locatie. Onderzoek naar locaties in Amersfoort Zuid heeft echter uitgewezen dat er in dat deel van de stad geen geschikte nieuwbouwlocatie voor handen is. De huidige sporthal voldoet qua programmering momenteel goed en de verwachting is dat de behoefte aan bewegingsonderwijs stabiliseert en er dus geen aanvullende ruimte gewenst is. Op grond van de voorgaande schets valt te concluderen dat renovatie van de huidige sporthal de voorkeur verdient aangezien er geen (betere) alternatieve locatie beschikbaar is, er geen dekking is voor verdergaande investeringen en de huidige programmering voldoet.

Vervangingsinvesteringen Maatschappelijk Vastgoed

De gemeente is eigenaar van een vastgoedportefeuille, welke bestaat uit maatschappelijk en strategisch/tijdelijk vastgoed. Er wordt nu niet structureel gereserveerd voor vervanging of levensduur verlengende renovatie van het maatschappelijk vastgoed, terwijl er de komende jaren en op langere termijn dergelijke investeringen te verwachten zijn. Dit staat los van de schaa sprong waar de gemeente Amersfoort voor staat, waarbij er ook in een groei van het voorzieningenniveau staat.

Op basis van een theoretische doorrekening met kengetallen, huidige vierkante meters en een afschrijvingstermijn van 40 jaar is een inschatting gemaakt van de omvang van deze vervangingsinvesteringen en de daarbij verwachte jaarlijkse kapitaallasten. Bij het verder uitwerken de komende jaren van deze grootschalige vervangingsvraag, in combinatie met het bepalen van de aanvullende voorzieningenvraag als gevolg van de groei van de stad, zal ook aandacht besteed worden aan de verdere financiële uitwerking. Doordat er relatief veel gebouwen al 40 jaar of ouder zijn, gaan wij ervan uit dat er op korte termijn veel vastgoed vervangen moet worden. Voor de periode medio 2025 - medio 2030 wordt de vervangingsinvestering van het bestaande vastgoed globaal ingeschat op € 180 miljoen (inclusief ambtelijke kosten). Aangezien het niet reëel is dat alle vervangingsinvesteringen in één keer kunnen plaatsvinden, hebben we ervoor gekozen om te starten vanaf medio 2025 met een groei over 5 jaar naar € 6,3 miljoen structurele extra kapitaallasten.

1.4 Mobiliteit		Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	Jaar van investeren	Investering (totaal)	Budgetbeslag				I/S
			2024	2025	2026	2027	
Inkomstenderving straatparkeren			4.820	0	0	0	I
Fietsenkelder stationsplein			1.150	1.150	0	0	I
Uitvoeringsovereenkomst ParkeerService Amersfoort			360	360	360	360	S
Investeringen							
<i>Cofinanciering BO Mirt</i>	2024-2027	22.776					
Afschrijvingslasten			0	278	556	833	S
Rentelasten (1%)			0	35	101	165	S
<i>Subtotaal</i>			0	313	657	998	
Vervangingsinvesteringen Verkeers Regelininstallaties	2024-2027	6.000					
Afschrijvingslasten			0	147	293	347	S
Rentelasten (1%)			0	11	32	44	S
<i>Subtotaal</i>			0	158	325	391	

Inkomstenderving straatparkeren

In de Begroting 2023-2026 is op basis van het coalitieakkoord een voorschot genomen op kostenbesparing en extra inkomsten uit toepassing van een scanauto voor parkeercontroles en extra inkomsten uit uitbreiding areaal betaald parkeren. De implementatie hiervan zal echter niet eerder dan in 2025 plaatsvinden. Dat betekent dat in 2023 een tekort zal ontstaan dat in de jaarrekening moet worden opgelost. Voor 2024 zal een bedrag van naar verwachting € 4.820.000 niet worden gerealiseerd. De uitwerking van de uitgangspunten volgt na de zomer 2023. Samen met bewoners en belanghebbenden wordt dit opgepakt.

Fietsenkelder stationsplein

In het bestuursakkoord Actieplan Fiets (2015) hebben ProRail, provincie en gemeente afgesproken dat de huidige fietskelder van het Centraal Station van Amersfoort uitgebreid gaat worden. In dit akkoord is bepaald dat ProRail eigenaar wordt van de fietskelder en ook voor de realisatie zorgdraagt, waarbij de gemeente Amersfoort voor 50% cofinanciering zorgt, destijds geraamd op € 5,2 miljoen ex BTW. Deze bijdrage van de gemeente is gedekt door subsidie van de provincie. De nieuwe fietskelder is van belang om openbaar vervoer aantrekkelijker te maken en Amersfoort bereikbaar, leefbaar en duurzaam te houden. Daarnaast zorgt de nieuwe fietskelder ervoor dat de fietsen niet meer op het plein hoeven te worden gestald, wat ruimte biedt aan het vergroenen, verlevendigen en aantrekkelijker maken van het Stationsplein tot een waardige stadsentree. Deze ambitie is vastgelegd in de Visie Stadshart (2018) en daarna verder uitgewerkt in de Gebiedsvisie Amersfoort Centraal, door de raad vastgesteld in mei 2020. Daarin heeft de gemeente de visie opgenomen om de fietskelder goed toegankelijk te maken: 'fietsend de kelder in' via een doorgang vanaf het Smallepad door het gebouw van De Conducteur en roltrappen met overkapping op het Stationsplein. Hiermee ontstaat niet alleen een beter comfort en een inclusievere toegankelijkheid, maar ook een stadsentree die Amersfoort waardig is. De kosten hiervoor komen voor rekening van de gemeente. Daarnaast valt de nieuwe kostenraming voor ProRail als voor de gemeente substantieel hoger uit dan de raming uit 2015. De gevraagde financiële bijdrage van de gemeente wordt ingeschat op € 7.5 miljoen, een netto toename van € 2,3 miljoen (prijspeil 2023).

Uitvoeringsovereenkomst ParkeerService Amersfoort

De contractuele verplichting met betrekking tot de uitvoeringsovereenkomst met ParkeerService Amersfoort wordt de komende jaren aanzienlijk hoger. Dit is grotendeels het gevolg van de invoering ontheffingsstelsel autoluwe binnenstad. Daarnaast hebben ook de indexeringen, verhoging lidmaatschapskosten, stijging aantal ontheffingen en stijging aantal gehandicaptenparkeerkaarten invloed hierop.

Cofinanciering BO MIRT

Tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT) van 11 november jl. heeft ons College afspraken gemaakt met het Kabinet ten aanzien van bijdragen aan de gezonde groei van de stad. Het Rijk draagt bij aan deze grootschalige woningbouwlocaties door ruim € 95 miljoen te investeren in verschillende mobiliteitsmaatregelen. Hier tegenover staat dat de regio een bedrag van circa € 67 miljoen (inclusief btw) aan cofinanciering moet leveren. Een groot deel van dit bedrag gaat naar investeringen in verbeteringen voor voetgangers, fietsers, deelmobiliteit en openbaar vervoer. Deze maatregelen dragen bij aan leefbare wijken. In de kadernota wordt extra geld uitgetrokken voor deze cofinanciering.

Vervangingsinvesteringen verkeersregelinstallaties

In verband met achterstand in vervanging van de verkeerslichten zullen in 2024 en 2025 een groot aantal installaties vervangen worden (in totaal 20 in 2 jaar). Hierbij gaat het om de vervanging van automaat (computer). Daarnaast moeten op een aantal kruispunten de verkeerslichten worden vervangen voor LED-lantaarns. Ook voor wettelijke aanpassingen zoals de BIO moeten aanpassingen worden gedaan om de beveiliging op orde te

krijgen/houden. Voor deze 2 jaren is extra externe begeleiding noodzakelijk gezien de omvang van de investering. Vanaf 2026 wordt het "normale" schema van 4 vervangingen per jaar (bij afschrijving van 15 jaar) weer aangehouden.

2.1 Zorg, ondersteuning, inclusie en vluchtelingen Bedragen x1000					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Indexering specialistische zorg	738	738	738	738	S
Autonome ontwikkeling jeugdhulp	2.449	2.449	2.449	2.449	S

Indexering specialistische jeugdzorg

In de Specialistische Jeugdzorg en Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) zijn er contractuele en landelijke richtlijnen om reële tarieven in de zorg te hanteren. Bij beide wetten is er een Algemene Maatregel van Bestuur (AmvB) van toepassing. Voor 2023 is de 6% indexering uit de begroting niet voldoende om de contractuele indexering te dekken. De verschillen tussen de indexering uit de begroting en de daadwerkelijke zorgtarieven varieert per onderdeel, tussen de 5,29% en 14,5%. Een dergelijke inflatie was niet voorzien, de indexatiemethodiek is contractueel vastgesteld. De indexatie is in werking getreden vanaf 1 januari 2023 en de kostenstijging is structureel van aard.

Autonome ontwikkelingen jeugdhulp

De specialistische Jeugdhulp is sinds 2015 een gemeentelijke taak. De afgelopen 8 jaar laten de lasten voor jeugdhulp, zowel landelijk als lokaal, een stijging zien. De cliënten in Jeugdzorg zijn ten opzichte van de voorgaande jaren ook in 2022 toegenomen; in aantallen en complexiteit van de zorgvraag. Deze ontwikkeling is inmiddels van structurele aard. In de jaarrekening 2022 wordt er een tekort op de Jeugdbudgetten verwacht van € 4,5 miljoen. Vanaf 2024 dalen in de hervormingsagenda de middelen die beschikbaar zijn voor Jeugdzorg terwijl de autonome groei onuitstelbaar en onontkoombaar wordt. Door het nemen van gerichte maatregelen en door gebruik te maken van dekking binnen Programma 2.1 denken wij de helft van de autonome groei die opgetreden is in 2022 op te kunnen vangen. Voor de andere helft van de benodigde € 4,5 miljoen zien wij deze mogelijkheid niet.

Mogelijke autonome groei vanaf 2023 hebben wij niet meegenomen in onze berekening.

2.2 Werk en Inkomen Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
<i>Financiële consequenties verplaatsing Sociale banken</i>					
(Overige) Exploitatielasten	224	0	0	0	I
Subsidieverstrekking	180	180	180	180	S
Overige (exploitatie)opbrengsten	-994	0	0	0	I
<i>Subtotaal</i>	-590	180	180	180	
<i>Aanpassing budgetten BUIG</i>					
(Overige) exploitatielasten	-1.000	-700	500	500	I
Te verkrijgen subsidies en bijdragen	1.000	700	-500	-500	I
<i>Subtotaal</i>	0	0	0	0	

Financiële consequenties verplaatsing Sociale Banken

Zoals gemeld in Raadsinformatiebrief 2022-062 "Vestiging laadstation elektrische bussen en verplaatsing sociale banken" heeft de verplaatsing van de Sociale banken incidentele en structurele financiële consequenties. Thans worden de kosten en de financiële consequenties ten opzichte van de begroting 2024-2027 in beeld gebracht. Wij zullen na afronding van de planvorming en overleg een voorstel doen, inclusief dekking van de jaarlijkse exploitatielasten en incidentele verplaatsingskosten. Hierbij wordt het aandeel van Amersfoort in de opbrengsten van de verkoop van de locaties Argonweg 10 en Heliumweg 7 betrokken, onder voorbehoud van definitieve besluitvorming hierover in de Raad van Bestuur van RWA. De financiële consequenties doen zich voor met ingang van 2024. Per 1 maart 2024 eindigt de verhuurovereenkomst van de Sociale banken met RWA.

Aanpassing budgetten BUIG

Op basis van de ramingen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden de komende jaren licht aflopende bijstandsuitgaven [Buig (Bundeling Inkomensvoorzieningen Gemeenten)] verwacht. Vanaf 2026 verwachten wij dat de uitkeringslasten weer zullen stijgen. Naast dat dit wordt veroorzaakt door conjuncturele ontwikkelingen wordt dit ook veroorzaakt door een aantal wetswijzigingen waardoor meer personen een beroep kunnen doen op de bijstand. Dit zijn o.a. de invoering van de Participatiewet en de invoering van het onderdeel WW-duurverkorting in de Wet Werk en zekerheid, die inmiddels is vervangen door de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB).

2.3 Onderwijs, Sport en Bewegen						Bedragen x € 1.000
Omschrijving	Budgetbeslag					
	2024	2025	2026	2027	I/S	
Onderwijshuisvesting	0	0	0	625	S	
<i>Bijdrage vervanging inventaris Amerena 2024 en 2025</i>						
(Overige) exploitatielasten	36	210	0	0	I	
Vrije dekkingsmiddelen in eigen begroting	-36	0	0	0	I	
Subtotaal	0	210	0	0		
Exploitatietekort maatschappelijke tarieven sport	26	26	26	26	S	
<i>Afboeking te vervangen schoolgebouwen</i>						
Dotaties aan reserves	1.176	815	0	0	I	
Afboeking gebouwen	1.176	815	0	0	I	
Onttrekking aan reserves	-1.176	-815	0	0	I	
Subtotaal	1.176	815	0	0		
<i>Uitbreiding formatie sport 1fte</i>						
Loonkosten uitbreiding	104	0	0	0	I	
Overhead uitbreiding	39	0	0	0	I	
Subtotaal	142	0	0	0		

Onderwijshuisvesting

Dit betreft de uitwerking van het raadsbesluit van 21 november 2017 en van 26 maart 2019 over doordecentralisatie onderwijshuisvesting. In de periode 2019-2059 worden alle bestaande schoolgebouwen in Amersfoort vervangen (vervangende nieuwbouw of vernieuwbouw). Deze investeringsopgave is vastgelegd in het Integrale Huisvestingsplan (IHP) en bedraagt € 360 miljoen (prijspeil 2015), te weten € 310 miljoen voor de gemeente en € 50 miljoen bij te leggen door de schoolbesturen. Met de schoolbesturen, verenigd in twee coöperaties, hebben we een overeenkomst gesloten dat zij het IHP uitvoeren in 40 jaar. Daartoe is ook een businesscase uitgewerkt voor 40 jaar. In de besluitvorming is o.a. de voorwaarde opgenomen dat de financiële opgave moet aansluiten bij de gemeentelijke begroting en in verband hiermee is er sprake van het toepassen van een ingroei-model, zie artikel 7 van de raamovereenkomst doordecentralisatie onderwijshuisvesting. De jaarschijf ingroei voor het jaar 2027 bedraagt € 625.000. Deze ingroei heeft een structureel karakter.

Bijdrage vervanging inventaris Amerena 2024-2025

SRO is in opdracht van de gemeente verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van de Amerena. In raadsinformatiebrief 2022-040 is de gemeenteraad geïnformeerd over de nieuwe exploitatie van Amerena voor de periode 2022 - 2025. Hierbij is ook afgesproken dat SRO verantwoordelijk is voor onderhoud en verzekering van de inventaris in Amerena die eigendom is van de gemeente. Echter zijn er voor de vervanging van deze inventaris geen structurele middelen opgenomen in de begroting. Het betreft de bijdrage voor vervanging van de gemeentelijke inventaris voor 2024 en 2025. Begin 2025 zal SRO een voorstel doen voor de exploitatie vanaf 2026 en verder. Hierin zullen de middelen voor vervanging van de gemeentelijke inventaris opgenomen worden. Voor 2024 is er € 36.000 nodig voor deze vervanging. Dit bedrag kan incidenteel worden opgevangen binnen het programma 2.3 Onderwijs, Sport en Bewegen. Voor 2025 is er een bedrag van € 210.000 benodigd voor de vervanging van de gemeentelijke inventaris. Dit bedrag kan niet binnen de begroting van programma 2.3 opgevangen worden.

Exploitatietekort maatschappelijke tarieven sport

In 2022 zijn de maatschappelijke tarieven 2023 vastgesteld en heeft de Raad besloten deze te verhogen met 8,5% in plaats van met 14,5% op basis van CPI. Hiermee zijn in enige mate de stijging van de kosten die sportverenigingen maken voor de huur van de gemeentelijke sportaccommodaties beperkt. Dit draagt eraan bij dat wij onze inwoners een toegankelijk en betaalbaar sportaanbod kunnen blijven bieden. Doordat bestaande energiecontracten niet opgezegd hoeven te worden in verband met de Europese sanctieregels is het exploitatietekort in 2023 € 26.000. Ook in 2024 is het verwachte exploitatietekort € 26.000. Voorgesteld wordt deze bovenmatige prijsontwikkeling ook in komende jaren niet door te berekenen aan onze inwoners, maar ten laste te brengen van de algemene middelen. Er blijft er een grote mate van onzekerheid over de verdere prijsontwikkelingen en de ontwikkelingen op de energiemarkt. Dit kan mogelijk alsnog gaan leiden tot een groter tekort in 2024 en verder.

Afboeking te vervangen schoolgebouwen

In 2019 werd het besluit genomen om de middelen voor onderwijshuisvesting te decentraliseren naar de samenwerkende schoolbesturen, verenigd in de coöperaties Samenfoort PO en Samenfoort VO. Hierbij worden in 40 jaar ongeveer 100 schoolgebouwen vernieuwd, waarvoor elke vier jaar een nieuwe investeringsplanning opgesteld wordt. Indien een schoolgebouw gesloopt wordt, zal de restant boekwaarde in dat jaar afgeboekt moeten worden. Dit leidt tot een incidentele last in het jaar van sloop. Dit leidt ook tot vrijval van kapitaallasten voor de resterende looptijd. Per saldo is dit over de gehele resterende looptijd van ca. 20 jaar budgettair neutraal. Een deel van de te vernieuwen schoolgebouwen uit deze plannen heeft nog een resterende boekwaarde op de gemeentelijke balans, welke zal moeten worden afgeboekt als de scholen gesloopt worden. Voor de te vervangen gebouwen in de periode 2023-2026 geldt dat er geen dekking is voor deze kosten. De totale resterende boekwaarde van de te vervangen gebouwen waarvoor nog geen dekking beschikbaar is betreft ca. € 2.000.000 (afhankelijk van jaar van afboeking).

We stellen hiervoor een nieuwe reserve in, waarin we de bedragen storten ten behoeve van de geplande afboekingen. Het voorstel is om de kapitaallasten die vrijvallen naar aanleiding van de afboeking van deze schoolgebouwen ten gunste van de algemene middelen te laten komen waardoor deze afboeking over de gehele looptijd (deze varieert per schoolgebouw) budget neutraal is.

Incidentele uitbreiding formatie sport 1 fte

De opgaven op het beleidsdomein sport zijn zodanig groot dat deze niet meer binnen de beperkt beschikbare formatie [3 fte] kunnen worden uitgevoerd. Dit betekent dat naast het reguliere werk onvoldoende capaciteit beschikbaar is om de noodzakelijke opgaven, waaronder die uit het coalitieakkoord te kunnen realiseren. Dit wordt nog vergroot doordat het nodig is - gezien het verouderde bestand aan 'sportgebouwen' - de komende jaren vanuit sport extra capaciteit in te zetten op de vervanging van sportvoorzieningen (Bosbad, zwembad Hoogland, sporthal Midland, gymzalen, meerjareninvesteringsplan sport, voetallocaties, sportpark Zielhorst). Om de noodzakelijke activiteiten te kunnen uitvoeren is uitbreiding van de formatie met 1 fte nodig. In 2024 maken we een start met uitvoering van deze activiteiten.

3.2 Kunst, Cultuur en evenementen Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
<i>Digitale archiefbewaarplaats (e-depots) Amersfoort en regio</i>					S
Loonkosten uitbreiding	237	237	237	237	S
Overhead uitbreiding	106	106	106	106	S
(Overige) Exploitatielasten	37	40	44	47	S
Te verkrijgen subsidies en bijdragen	-188	-189	-191	-192	S
<i>Subtotaal</i>	193	195	196	198	

Digitale archiefbewaarplaats (e-depots) Amersfoort en regio

We zijn verplicht om te zorgen voor een goede digitale archiefbewaarplaats voor de gemeentelijke archiefdienst (Archief Eemland) in Amersfoort die voldoet aan de wettelijke verplichtingen. Hiermee kan de gemeente voldoen aan haar wettelijke taak om digitale archieven voor eeuwig te bewaren en beschikbaar te stellen aan burgers. De voorziening moet ook worden aangeboden aan andere gemeenten in de regio.

3.4 Sociale en fysieke veiligheid Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Formatie preventie radicalisering					
Loonkosten uitbreiding	52	0	0	0	I
Overhead uitbreiding	19	0	0	0	I
<i>Subtotaal</i>	71	0	0	0	

Formatie preventie radicalisering

Door het uitvoeren van (preventieve) activiteiten wordt gewerkt aan het voorkomen van radicalisering en/of de gevolgen van radicalisering te beheersen. Om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren is een medewerker (1/2 fte) aangesteld. De kosten hiervan zijn in de begroting gedekt tot en met 2023 en worden in deze kadernota verlengd tot en met 2024. De werkzaamheden bestaan onder andere uit de organisatie van het Bondgenotenoverleg met sleutelfiguren uit de stad, de coördinatie van trainingen preventie radicalisering en polarisatie voor medewerkers en partners in de stad en de deelname aan regionale en landelijke overleggen en intervisie m.b.t. preventie radicalisering, polarisatie en extremisme.

3.5 Stedelijk beheer, milieu en dierenwelzijn							Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Jaar van investeren	Investering (totaal)	Budgetbeslag					
			2024	2025	2026	2027	I/S	
Prijnsindexatie beheer en onderhoud			1.175	1.175	1.175	1.175	S	
Gestegen beheer- en onderhoudsbudgetten groen			300	300	300	300	S	
<i>Beheer park Elisabeth Groen</i>								
(overige) exploitatielasten			110	110	110	110	I	
Onttrekking aan reserves			-110	-110	-110	-110	I	
<i>Subtotaal</i>			0	0	0	0		
<i>Bomen en Vergroening</i>								
Dotaties aan reserves			2.500	2.500	2.500	0	I	
Onttrekking aan reserves			-2.250	0	0	0	I	
					-			
Overige beschikbare dekkingsmiddelen			-250	-2.500	2.500	0	I	
<i>Subtotaal</i>			0	0	0	0		
Investeringskrediet riolering								
Investering riolering	2027	6.500	0	0		0	S	
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2027	2027	10.000	0	0	0	0	S	

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2027

In juni 2016 is het 'integraal beheerplan openbare ruimte 2019-2028' vastgesteld en in juni 2021 is deze geactualiseerd voor 2022-2031. Het plan beschrijft de afgesproken beheerkwaliteit, het te beheren areaal en het daarvoor noodzakelijke budget. Ten aanzien van de hiervoor benodigde vervangingsinvesteringen openbare ruimte moet jaarlijks een afweging worden gemaakt in de kadernota. Tot en met 2026 zijn de vervangingsinvesteringen beschikbaar gesteld. In deze kadernota vragen we de vervangingsinvesteringen aan voor 2027. De openbare ruimte van Amersfoort wordt ouder. De aanleg van uitbreidingswijken is destijds eenmalig gefinancierd, waardoor geen structureel budget beschikbaar is voor vervanging. De invulling van de vervangingsinvesteringen met projecten wordt verantwoord in het jaarlijkse meerjarenuitvoeringsprogramma openbare ruimte 2024-2027. Deze is beschikbaar in het najaar 2023 bij de behandeling van de Meerjarenbegroting 2024-2027. Bij het ontbreken van vervangingsinvesteringen vervalt de dekking voor het herinrichten van de openbare ruimte aan het eind van de levensduur. Daarmee vervallen ook kansen voor meekoppeling van ambities voor vergroening, klimaatadaptatie, toegankelijkheid en inclusiviteit, en mobiliteitstransitie

Investering riolering

In het in juni 2021 vastgestelde Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2021-2025 zijn op basis van de leeftijdsopbouw van de riolering en de gemiddelde levensduur de verwachte investeringen voor vervanging en relining voor de (middel)lange termijn (tot 2050) in beeld gebracht. De verwachting is dat het investeringsvolume na de komende planperiode (na 2025) gaat toenemen naar gemiddeld € 6,5 miljoen per jaar in de periode 2026 t/m 2030. In deze kadernota vragen we de vervangingsinvesteringen aan voor 2027.

Conform het GRP zal de investering versneld worden afgeschreven vanuit de voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen riolering art.44 lid 1d en zal de investering niet leiden tot kapitaalslasten.

Prijsindexatie beheer en onderhoud

Er is sprake van een sterke prijsstijging in de uitvoering van beheer en onderhoud, met name veroorzaakt door sterke stijgingen van de kosten van energie en materiaal als staal en hout. Dit is reeds bij verschillende gelegenheden gemeld. Er is in het beheer en onderhoud sprake van prijsstijgingen van zo'n 15-20%, waardoor deze niet meer worden gedekt door de prijsindexatie die in de begroting 2023 is opgenomen (6%). We zien niet te vermijden overschrijdingen ten gevolge van deze prijsstijgingen bij vrijwel alle vakdisciplines in de openbare ruimte. Zoals bij wijkonderhoud waar in 2022 opnieuw is aanbesteed, bij spelen en wegonderhoud waar vooral de materiaalkosten een rol spelen en bij de Openbare verlichting waar we te maken hebben met fors gestegen energiekosten. We hebben vooral gekeken naar de structurele kosten en geprobeerd de incidentele pieken buiten beschouwing te laten. Bij het niet ophogen van beschikbare budgetten zullen overschrijdingen optreden omdat het ook lopende contracten betreft.

Gestegen beheer- en onderhoudsbudgetten groen

Op basis van het coalitieakkoord leggen we meer groen in de stad aan en maken we gevarieerder groen. Onder meer: "Meer groen is van groot belang voor het koel houden van de stad en het voorkomen van wateroverlast. Meer groen van voldoende kwaliteit zorgt ook voor meer biodiversiteit en een positief effect op de gezondheid en het welzijn van mensen."

Waar openbaar groen vooral sober was om onderhoudskosten zo veel mogelijk te drukken is nu een vraag om gevarieerdere, biodiverser, meer waardevolle groene ruimte in de stad. Dit groen is ook kostbaarder in beheer en onderhoud. Daarnaast is groen duurder in onderhoud dan verharde ruimte. Dit effect merken we in onze beheer- en onderhoudsbudgetten, die niet meer toereikend zijn. Om de hogere kosten te kunnen dekken, hebben we structureel ca. €300.000 per jaar extra nodig.

Beheer Park Elisabeth Groen

Nadat in 2021 het Park Elisabeth Groen officieel is geopend is de fase van beheer en onderhoud aangebroken. Hiervoor is bij de Jaarrekening 2020 geld opzij gezet in de reserve onderhoud openbare ruimte. De inschatting is dat het beheer en onderhoud € 110.000 per jaar gaat kosten. Wij onttrekken dit bedrag jaarlijks t/m 2030 aan de reserve onderhoud openbare ruimte om toe te voegen aan de exploitatie.

Bomen en Vergroening

In het coalitieakkoord is voor vergroening en het vervangen van stobben/bomen een bedrag van € 2,5 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor de jaren 2023-2026. Omdat het plantseizoen van bomen -welke loopt van oktober tot mei- niet synchroon loopt met de kalenderjaren, kunnen lasten zich net voor of na afloop van een kalenderjaar voordoen. Daarom stellen we een nieuwe reserve in waarin we het budget voor de jaren 2024-2026 in storten. In 2024 onttrekken we een bedrag van € 2,25 miljoen aan de nieuwe reserve Bomen en Vergroening. Voor de jaren 2025-2026 wachten we de aanbesteding af, waardoor er beter zicht is op het verloop van de uitvoering.

4.1 Dienstverlening Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Raadspagina's stadsberichten	20	20	20	20	S
Handhaving energielabel C	157	106	0	0	I
<i>Ontwikkelingen omgevingsvergunningen 2024-2027</i>					
(Overige) exploitatielasten	170	170	170	170	S
(Overige) exploitatieopbrengsten	-170	-170	-170	-170	S
<i>Subtotaal</i>	0	0	0	0	

Raadspagina's stadsberichten

De raadspagina's in Stadsberichten zijn na de aanbesteding duurder geworden. Het is daarom nodig om het communicatiebudget met € 20.000 te verhogen.

Handhaving energielabel C

Vanaf 1 januari 2023 moeten kantoorgebouwen groter dan 100m² minimaal energielabel C hebben. Voor de uitvoering van het stappenplan is in 2023 € 103.200 vrijgemaakt via programma 1.1 Energietransitie. Voor 2024 en 2025 zijn de geschatte ongedekte handhavingskosten € 157.300 en € 105.700. Met name voor de inzet van bouwinspecteurs en juristen. Hier kunnen geen leges voor geheven worden en zijn geen subsidies voor beschikbaar. Daarom stellen we hiervoor middelen beschikbaar.

Ontwikkelingen omgevingsvergunningen 2024-2027

Door de invoering van de Omgevingswet (OW) en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 januari 2024 moet de legesverordening worden aangepast. Ook de taken en bijbehorende baten en lasten veranderen mee.

Technische toetsing en toezicht naar private kwaliteitsborgers (leges voor Gevolgklasse 0 en 1)

De vergunning die we onder de huidige wet (Wabo) voor het bouwen afgeven wordt onder de OW gesplitst in 2 vergunningen: de technische vergunning en de ruimtelijke vergunning. Voor bouwleges met gevolgklasse 0 en 1 vervalt een deel van de gemeentelijke taak. Initiatiefnemers moeten een private kwaliteitsborger inhuren voor technische toetsing en toezicht. Doordat een deel van de gemeentelijke taak vervalt nemen de geraamde baten en lasten met € 330.000 af.

Amersfoortse ontwikkelingen grote bouwwerken (leges voor Gevolgklasse 2 en 3)

Het stelsel van kwaliteitsborging zoals het naar verwachting per 1 januari 2024 in werking treedt geldt niet voor de grotere bouwwerken. Los van de invoering van de nieuwe wetten, zien we hierin ook een andere ontwikkeling. Het aantal bouwaanvragen voor de grote bouwwerken is de afgelopen jaren toegenomen in Amersfoort. Ten opzichte van de begroting realiseren we de afgelopen jaren meer baten en lasten op de omgevingsvergunningen, met name door het aantal grote bouwwerken. Deze laten zich in de toekomst ook moeilijk voorspellen. Toch denken we dat we een meer realistische meerjarenraming hebben als we de baten en lasten van de vigerende begroting met € 500.000 verhogen (als gevolg van verstrekking van vergunningen voor grote bouwwerken).

4.2 Bestuur en regionale samenwerking

<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Extra kosten nieuw vergadersysteem	50	50	50	50	S
Contract nieuwe accountant	80	80	80	80	S
<i>Doorontwikkeling takenpakket griffie</i>					
Loonkosten uitbreiding	208	208	208	208	S
Overhead uitbreiding	77	77	77	77	S
(Overige) Exploitatielasten	30	30	30	30	S
<i>Subtotaal</i>	315	315	315	315	
<i>Bijdrage gemeenschappelijke regeling RUD Utrecht</i>					
(Overige) exploitatielasten	208	208	208	208	S
Vrije dekkingsmiddelen in eigen begroting	-84	-84	-84	-84	S
<i>Subtotaal</i>	124	124	124	124	
Regionale samenwerking	380	0	0	0	I

Extra kosten nieuw vergadersysteem

Op 22 februari 2022 heeft de raad besloten om het vergadersysteem aan te passen. Zie: <https://amersfoort.raadsinformatie.nl/document/11176017/2>. Daarbij is nog geen rekening gehouden met vergoeding aan buitengewone raadsleden (€ 35.000) en catering (€15.000) als gevolg van dit vergadersysteem.

Contract nieuwe accountant

Eind 2022/ begin 2023 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor de nieuwe accountant. Voor het contract met de nieuwe accountant heeft de raad onvoldoende budget beschikbaar. Wij stellen voor het raadsbudget voor de nieuwe accountant structureel te verhogen met € 80.000.

Doorontwikkeling takenpakket griffie

Na een besluit om het vergadersysteem aan te passen, heeft de raad op 20 december 2022 besloten om het takenpakket van de griffie uit te breiden. Er worden twee fte toegevoegd voor taken op het gebied van informatiebeheer en communicatie & verbinding. Het raadsbudget wordt met € 30.000 verhoogd voor communicatie. Het totaal benodigde budget van € 314.980 voor 2023 wordt incidenteel gedekt uit de saldireserve en vanaf 2024 structureel beschikbaar gesteld bij deze kadernota.

Bijdrage gemeenschappelijke regeling RUD Utrecht

We moeten op basis van de Ontwerp Kadernota 2024 van de RUD een hogere structurele bijdrage aan de RUD Utrecht betalen. Dit komt vooral door gestegen loonkosten, tariefstijging van producten en prijscompensatie. Een deel van de toename kan mogelijk worden verminderd door kostenreductie op sommige posten.

Regionale samenwerking

Het belang van regionale samenwerking voor verschillende gebieden zoals de energietransitie, woningbouw en mobiliteit is toegenomen. Amersfoort heeft een prioritaire status gekregen voor grootschalige woningbouwontwikkeling en de

verstedelijkingsopgave. Hiervoor werkt de regio Amersfoort nu samen met de andere Utrechtse gemeenten onder de vlag van de Metropoolregio Amersfoort. Om de kwaliteit en continuïteit van deze samenwerking te waarborgen zijn extra middelen nodig voor het Bureau Regio Amersfoort. Wij stellen die middelen nu alvast voor 1 jaar beschikbaar om hiermee een start te kunnen maken en gaan na hoe wij dit structureel kunnen borgen binnen onze begroting.

4.3 Bedrijfsvoering							Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Jaar van investeren	Investing (totaal)	Budgetbeslag						
			2024	2025	2026	2027	I/S		
Exploitatielasten Stadhuis			0	135	135		135	S	
Informatiebeveiliging Identity en Access Management			80	40	40		0	I	
<i>Onderhoudskosten applicaties</i>									
(Overige) exploitatielasten			625	0	0		0	I	
(Overige) Exploitatielasten			650	650	650		650	S	
<i>Subtotaal</i>			1.275	650	650		650		
<i>WPG-functionaris</i>									
Loonkosten uitbreiding			92	92	92		92	S	
Overhead uitbreiding			34	34	34		34	S	
<i>Subtotaal</i>			127	127	127		127		
<i>Investerings</i>									
<i>Vervangingsinvesteringen ICT</i>	2027	1.873							
Afschrijvingslast			0	236	0		0	S	
Rentelasten (1%)			12	-2	-2		16	S	
(overige) Exploitatielasten			0	0	0		63	I	
<i>Subtotaal</i>			12	234	-2		79		

Exploitatielasten Stadhuis

De afgelopen periode zijn we geconfronteerd met hogere prijsstijgingen van onze leveranciers dan de toegepaste indexering van 6% (na begrotingswijziging) op onze budgetten. Deze prijsstijgingen kunnen we in het huidige stadhuis nog deels incidenteel opvangen door het wegvallen van de locatie Hellestraat. Echter, om te voorkomen dat een tekort ontstaat m.b.t. de exploitatiebudgetten van het nieuwe stadhuis stellen we aanvullend budget beschikbaar.

Informatiebeveiliging Identity en Access Management

Er zijn extra middelen nog voor informatiebeveiliging en autorisatiebeheer om zo te voorkomen dat informatie in verkeerde handen valt. Een van de grootste risico's voor de gemeente is dat voorzieningen en informatie(systemen) toegankelijk zijn voor onbevoegden. Extra middelen zijn nodig voor het uitvoeren van belangrijke preventieve beveiligingsmaatregelen.

Onderhoudskosten applicaties

In 2023 sluit de gemeente een nieuwe overeenkomst met Microsoft. Dit zorgt voor een prijsstijging van € 450.000 ten opzichte van het huidige contract. Ook worden de onderhoudskosten voor nieuwe applicaties hoger. Er is daarom een verhoging van € 650.000

in het onderhoudsbudget nodig. In 2024 zullen er meerdere applicaties zijn waarvan de oude applicatie een jaar doorloopt naast de nieuwe applicatie. Dit brengt incidentele kosten van € 625.000 met zich mee.

WPG-functionaris

De gemeente moet voldoen aan de Wet Politiegegevens (WPG) en heeft daarvoor een verbeterplan opgesteld na een eerste audit. Er is 0,89 fte formatie nodig om het WPG-stelsel binnen de organisatie structureel te borgen, maar er is geen dekking binnen de gemeentelijke organisatie voor deze kosten.

Vervangingsinvesteringen ICT

Jaarlijks moeten de geplande vervangingsinvesteringen ICT worden herijkt en bijgesteld. Om zo te blijven voldoen aan wettelijke verplichtingen. Ook blijft hiermee de bedrijfszekerheid geborgd. Voor de vervanging van applicaties wordt een maximaal afschrijftermijn van 7 jaar gehanteerd.

Er worden zeven nieuwe vervangingsinvesteringen gepland voor 2027 binnen vier ICT-onderdelen. Steeds meer applicaties worden bij vervanging niet meer aangeschaft, maar via een dienstovereenkomst afgenomen. Dat betekent dat de aanbesteding- en implementatiekosten eenmalig in de exploitatie vallen en de vervangingsinvestering vrijvalt zonder rentekosten. Op het moment dat een dergelijke wijziging zich voordoet, wordt deze gemeld bij zomerrapportage en jaarrekening.

5.1 Financiën <i>Bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	Budgetbeslag				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Venootschapsbelasting reclameopbrengsten	200	200	200	200	S

Venootschapsbelasting reclameopbrengsten

De gemeente Amersfoort moet jaarlijks € 200.000 extra betalen omdat de Belastingdienst de reclameopbrengsten als venootschapsbelastingplichtig beschouwt. Over deze kwestie wordt al jaren gesproken en juridische procedures gevoerd tussen gemeenten en de Belastingdienst. In 2022 zijn de eerste uitspraken gedaan door de rechter. Hierbij is de Belastingdienst in het gelijk gesteld.